

PRIMERA EPÍSTOLA DEL APÓSTOL PABLO A LOS CORINTIOS

Salutación

¹ Huēj huin Pablo. Nī gaquínj Yan'anj ga'nāj gahuīnj 'ngo apóstol, tsínj nata' si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi. Daj si hué daj gahuin ruhua Yan'anj. Nī a'nīj nuguan'an nungüej jnánj únj Sóstenes 'ngo yanj rian án re'. ² Nī a'nīj nungüej únj yanj nan huaj rian án re' huin ín re' 'ngo xi'nin' nico' Yan'anj mán xuman' Corinto. Nī naga'ui' ni é re' niman án re' rian Yan'anj xi'í Jesucristo. Nī gaquínj Yan'anj a ni é re' gahuin a ni é re' tsínj sa' niman rian Yan'anj. Nī hué daj a'nīj nungüej únj yanj nan rian daran' ni ngüi achínj jni'yaj rian Yan'anj nga si-xugüi Jesucristo. Nī hué Jesucristo huin Señor nicaj sun rian ni sij. Nī huin sij Señor rian daran' né'. ³ Nī huin ruhua nungüej únj sisi chrej né' nga Jesucristo gui'yaj sinduj rian án re'. Nī gahuin din'inj ruhua á re', gui'yaj nungüej sí', ruhua nungüej únj.

Acción de gracias por dones espirituales

⁴ Nī nīganj a'uīj si guruhua Yan'anj xi'í a ni é re'. Daj si Yan'anj gui'yaj sinduj rian án re' xi'í si nico' a ni é re' Jesucristo. ⁵ Nī xi'í Jesucristo, nī gahui sa' á re', gui'yaj Yan'anj. Nī gui'yaj Yan'anj sisi a'mi sa' a ni é re'. Nī gui'yaj Yan'anj sisi huin chrūn ni é re' ga'j nuguan' sa' nej. ⁶ Nī xi'í si

gui'yaj sa' si-nuguan' Cristo niman án re', n̄i huej digyán sisi nuguan' xanga' huin. ⁷ Ngaa n̄i n̄i a 'ngo nuguan' sa' nitaj si achin r̄iqui Yan'anj rian án re' ga' mánj. N̄i ana'uij a ni é re' güi n̄anicaj ruhua' yún Jesucristo huin Señor nicaj sun rian né'. ⁸ N̄i gui'yaj sí' sisi gahuin ran niman án re' da ganahuij xungüi nan. Ngaa n̄i nitaj a 'ngo tsínj ga'ue ga'mi gaquin' rian án re' güi n̄anicaj Señor Jesucristo ga'na' sij. ⁹ N̄iganj dagahuin Yan'anj si-nuguan'anj rian né'. N̄i hué Yan'anj gaquínj sisi guinicaj dugüi' ni é re' nga da'ni Jesucristo huin Señor nicaj sun rian né'.

¿Está dividido Cristo?

¹⁰ N̄i achínj jni'yā rian án re' huin ín re' jnánj né' nga si-xugüi Señor Jesucristo sisi uyan ga' n̄ica ruhua daran' ni é re'. N̄i si gui'yaj n̄ini go'ngo ni é re' man'an án re' mánj. N̄i uyan ga'mi ni é re' guiman án re'. N̄i urin gani ruhua á re' aj. ¹¹ N̄i gataj ni dugüi' Cloé gunünj sisi unun' ni dugüi' ni é re' huin ín re' jnánj né'. ¹² N̄i huin ruhuāj gatā sisi ataj go'ngo ni é re': "Huēj nico' si-nuguan' Pablo." N̄i ataj ango ni é re': "Huēj nico' si-nuguan' Apolos." N̄i ángo ni é re' ataj: "Huēj nico' si-nuguan' Cefas." N̄i ángo re' ataj: "Huēj nico' si-nuguan' Cristo." Daj ataj go'ngo a ni é re'. ¹³ As̄i ga'j Cristo hua ruhua á re' ní'. As̄i gahui' man'ānj rian rugutsj xi'í a ni é re' ga'. As̄i si-xugüi man'ānj gata' nnee ni é re' ga'. Sé daj huin mánj.

¹⁴ N̄i a'uij si guruhua Yan'anj sisi nun duguata' nnēj ni é re'. San̄i urin n̄ungüej tsínj Crispo nga Gayo duguata' nnēj nanj. ¹⁵ Hué dan n̄i, n̄i a

'ngö ni é re' s̄i ga'ue gataj sisi gata' nnee ni é re' xi'í si-xugǖj mánj. ¹⁶ N̄i hué daj duguata' nnēj ni dugǖi' Estéfanas. San̄i nitaj si nanun ruhuāj sisi duguata' nnēj ango ni sij mánj. ¹⁷ Daj si nun ga'nij Cristo sisi gan'anj duguata' nnēj ni ngǖi mánj. San̄i huiñ ruhua Cristo sisi ga'm̄i si-nuguan' Yan'anj nuguan' sa' rian ni sij. N̄i sé si-nuguan' tsínj ni'i sa' huiñ nuguan' a'm̄i mánj. San̄i a'm̄i si-nuguan' Jesucristo sisi xacaj ni ngǖi cuenta daj gahui' sí' rian rugutsi xi'í ni sij. Ngaa n̄i ga'ue guxuman ruhua ni ngǖi nuguan' sa' a'm̄i rian ni sij aj.

Cristo, poder y sabiduría de Dios

¹⁸ N̄i ani ruhua ni ngǖi gan'anj rian yan'an sisi nuguan' n̄i'yun huiñ nuguan' nata' né' xi'í si gahui' Cristo rian rugutsi. San̄i nuguan' nan huiñ 'ngö nuguan' nucuj, gui'yaj Yan'anj rian ni ngǖi ganacaj Yan'anj huiñ né' aj. ¹⁹ N̄i gataj si-nuguan' Yan'anj:

Ga'nē si-nuguan' ni tsínj ani ruhua sisi chr̄un sa' ni sij.

N̄i s̄i gahuin nucuj ni sij xacaj ni sij cuenta xi'í nuguan' sa', gui'yā.

Daj gataj Yan'anj.

²⁰ N̄i hua tsínj ni'i ga'i nuguan'. N̄i hua tsínj arun yanj libro nej. N̄i hua tsínj a'mi nico nuguan' rian ni dugǖi' sij nej. San̄i nitaj si ní'yanj si-nuguan' ni tsínj daj, gui'yaj Yan'anj si nun xuman ruhua ni sij n̄i'yaj ni sij Yan'anj. ²¹ N̄i gui'yaj Yan'anj sisi na'ue gara da'nga' ruhua ni ngǖi daj hua man'an Yan'anj xi'í si-nuguan' ni tsínj ani ruhua sisi ni'i sa' ni sij. San̄i gani ruhua

Yan'anj ganacaj sí' ni ngüi xi'í si-nuguan' man'an sí' huin nuguan' a'mi ni únj rian ni ngüi. Ni da'nga' daj 'yaj Yan'anj nunj si ani ruhua da'aj ni ngüi sisi nuguan' ni'yun huin aj.

²² Achínj ni tsínj israelita 'ngo rasun sa' 'na' xata' guini'i ni sij. Ni tsínj griego, sanj nano' ni sij si gahuin chrún ni sij. Sanj nata' ni únj sisi gahui' Cristo rian rugutsi xi'í ni ngüi. ²³ Ni tsínj israelita huin na'aj, 'yaj nuguan' nan. Ni ani ruhua ango ni ngüi 'na' anéj chrej sisi 'ngo nuguan' ni'yun huin nuguan' nan. ²⁴ Sanj ni ngüi gaquínj Yan'anj ga'na' guinicaj dugüi' nga Cristo, ni nunj si ni ngüi israelita huin ni sij, asj ni ngüi griego huin ni sij, sanj ngaa unun ni sij nuguan' a'mi ni únj, ni huin yya ruhua ni sij sisi nucuj Cristo xi'í si 'na' sij rian Yan'anj anj. Ni huin yya ruhua ni sij sisi ni'i sa' Cristo xi'í si 'na' sij rian Yan'anj nej. ²⁵ Ni ani ruhua da'aj ni ngüi sisi nuguan' ni'yun huin 'ngo si-nuguan' Yan'anj. Sanj nuguan' daj ni'yanj doj daj nga daran' si-nuguan' ni ngüi aj. Ni ani ruhua da'aj ni ngüi sisi nitaj si nucuj 'ngo si-nuguan' Yan'anj. Sanj nucuj nuguan' daj doj daj nga daran' si-nuguan' ni tsínj aj.

²⁶ Ni xacaj á re' cuenta huin ín re' jnánj né' nga xica'uij né' sisi gaquínj Yan'anj ga'na' á re' guinicaj dugüi' a ni é re' nga Cristo. Ni sé nico a ni é re' huin tsínj ni'i sa' scanij a ni é re' daj ani ruhua ni ngüi. Ni sé nico a ni é re' huin tsínj nucuj scanij a ni é re'. Ni sé nico a ni é re' huin tsínj huin achij scanij a ni é re' nej. ²⁷ Sanj nacui Yan'anj a ni é re'. Ni nunj si ani

ruhua ni tsínj ni'i sạ' sisị nitaj si ní'yanj a ni é re', sanị gạhuin nạ'aj ni sij xi'í ni é re', guị'yaj Yan'anj. Nị nacui Yan'anj a ni é re' huin ín re' ni ngüị nitaj si huin achij. Sanị hué daj gạhuin nạ'aj ni tsínj huin achij xi'í a ni é re', guị'yaj Yan'anj anj. ²⁸ Nị nacui Yan'anj ni ngüị niqúi ngạ ni ngüị nitaj si ní'yanj, ataj ni ngüị mạn chruhua xungüị gaquin' nan. Sanị guị'yaj gana ni ngüị daj rian ni ngüị huin achij doj mạn chruhua xungüị nan, guị'yaj Yan'anj. ²⁹ Ngaa nị ngaa guisịj, nị ạ 'ngọ ni ngüị sị guisịj ruhua gạ'mi sạ' xi'í man'an ni sij rian Yan'anj mánj. ³⁰ Sanị guị'yaj Yan'anj sisị uyan guinicaj dugüi' ni é re' ngạ Cristo Jesús. Nị guị'yaj Yan'anj sisị Cristo huin tsínj ni'i daran' nuguan' ní'yanj né'. Nị xi'í Cristo, nị nitaj si da'ui né' gaquin', guị'yaj Yan'anj. Nị xi'í Cristo, nị hua sạ' niman né' rian Yan'anj, guị'yaj Yan'anj. Nị naránj Cristo rian si-gaquin' né', guị'yaj Yan'anj. ³¹ Xi'í daj hua nịan si guị'yaj sạ' né' daj rún' gataj si-nuguan' Yan'anj: "Sị gạ'mi sạ' né' xi'í man'an né' mánj. Sanị nịnanj gạ'mi sạ' né' xi'í Señor aj." Daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

2

Proclamando a Cristo crucificado

¹ Nị ni'i a ni é re' sisị ngaa guisị rian mạn án re' natāj nuguan' xạnga' nạ' rian Yan'anj gunun a ni é re', nị nun gạ'mi nuguan' chrụn ngạ nuguan' 'ueé gunun a ni é re' huin ín re' jnánj né' ngạ xica'uij né'. ² Sanị gani ruhuāj si gạ'mi urin nuguan' rian án re' huin si-nuguan' Jesucristo tsínj guinico' rian rugutsị. ³ Nị ngaa guisị rian

man án re', ni gahuin na'ā ga'mī. Ni guxu'uūj. Ni nagananj yūnj anj. ⁴ Ni ngaa ga'mī, ni nataj si-nuguan' Yan'anj gunun a ni é re'. Ni nun ga'mī nuguan' chrūn huin nuguan' a'mi ni tsínj ni'i sa' mánj. Sanj riqui Espíritu Santo sisi nucuaj nuguan' ga'mī rian án re'. ⁵ Nitaj si huin ruhuāj sisi guxuman ruhua á re' ni'yaj á re' Yan'anj xi'í si a'mi man'ānj nuguan' a'mi ni tsínj ni'i sa'. Sanj huin ruhuāj sisi guxuman ruhua á re' ni'yaj á re' Yan'anj xi'í si nucuaj si-nuguan' ni únj, gui'yaj Yan'anj anj.

La revelación por el Espíritu Santo

⁶ Sanj hua nuguan' chrūn ni'i né' 'na' rian Yan'anj. Ni a'mi ni únj nuguan' daj rian ni ngüi unun sa' si-nuguan' Yan'anj. Sanj nitaj si 'na' ni nuguan' a'mi né' rian ni tsínj huin achij rian xungüi gaquin' nan mánj. Daj si ni'i né' sisi ganahuij ni tsínj huin achij daj. ⁷ Sanj a'mi ni únj si-nuguan' Yan'anj huin nuguan' chrūn. Ni nuguan' nan huin 'ngo nuguan' gari hui Yan'anj asij sini yan ngaa achin gui'yaj Yan'anj xungüi. Ni huin ruhua Yan'anj sisi ganahuin 'ueé né', gui'yaj nuguan' nan. ⁸ Nun gara da'nga' ruhua ni tsínj huin achij mán chruhua xungüi nuguan' nan. Sisi nun gara da'nga' ruhua ni sij, ni si doco' ni sij rian rugutsi Señor huin tsínj gahuin achij ne' xata' mánj.

⁹ Sanj hua nica rian si-nuguan' Yan'anj: Ni ngüi 'i ruhua ni'yaj Yan'anj, ni hua gui'yaj xugüi Yan'anj ni rasun hua 'ueé. Ni a 'ngo ni sij nun guini'i ni rasun daj. Ni nun gunun ni sij xi'í ni rasun daj nej.

Ni nun gani ruhua ni sij daj hua ni rasun daj.
Daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

¹⁰ Sanj digyan Yan'anj ni rasun daj rian ni unj, gui'yaj Espiritu Santo. Daj si ni'yaj sa' Espiritu Santo daran' ni nuguan'. Ni ni'i sa' Espiritu Santo si ani ruhua niman Yan'anj nej.

¹¹ Nitaj a 'ngo tsinj ga'ue xacaj cuenta daj ani ruhua niman 'ngo tsinj da manj. Sanj urin niman tsinj daj ni'i daj ani ruhua man'an sij. Ni hue ducuanj daj, ni nitaj a 'ngo ni ngui ni'i daj ani ruhua Yan'anj manj. Urin Espiritu Santo ni'i daj ani ruhua Yan'anj anj. ¹² Nitaj si ani ruhua ni unj daj run' ani ruhua ni ngui man chruhua xungui gaquin' nan. Sanj ani ruhua ni unj daj run' digyan Espiritu Santo chruhua niman ni unj. Ngaa ni ga'ue xacaj ni unj cuenta daj hua ni nuguan' sa' riqui Yan'anj rian ne'. ¹³ Ni a'mi ni unj ni nuguan' sa' nan rian ni ngui. Ni se ni nuguan' huin chrun ni unj guenda man'an ni unj huin manj. Sanj a'mi ni unj nuguan' digyan Espiritu Santo rian ni unj. Ni a'mi ni unj nuguan' daj rian ni ngui nun Espiritu Santo niman.

¹⁴ Tsinj acaj chrej chruhua xungui gaquin' nan, ni na'ue xacaj sij cuenta daj hua nuguan' ataj Espiritu Santo gunun ni ngui manj. Daj si nuguan' ni'yun huin ani ruhua sij. Ni na'ue gara da'nga' ruhua sij. Daj si Espiritu Santo 'yaj si gara da'nga' ruhua ne' daj hua ni nuguan' da aj. ¹⁵ Tsinj unun si ataj Espiritu Santo, ni nagui'yaj cu sij daran' ni nuguan'. Sanj na'ue gara da'nga' ruhua ni ngui ni nuguan' ani ruhua tsinj daj huin tsinj unun si ataj Espiritu Santo. ¹⁶ Daj si gataj

si-nuguan' Yan'anj: “Ni a 'ngō tsínj nun ni'i daj ani ruhua Señor. Ni a 'ngō tsínj si ga'ue digyan rian Señor mánj. Sanj ni'i ni únj daj ani ruhua Cristo.” Daj gataj si-nuguan' Yan'anj anj.

3

Colaboradores de Dios

¹ Ngaa guisī rian án re', nī sī ga'ue ga'mī rian án re' daj rún' a'mī rian ango ni ngüi nico' sa' Yan'anj huin ín re' jnánj né' ngā xica'uij né'. Daj si nitaj si gani ruhua á re' daj rún' digyán Espíritu Santo rian án re'. Ngaa nī ga'mī rian án re' daj rún' a'mī rian ni ngüi chéj si-chrej xungüi gaquin' nan. Daj si daj rún' 'yaj ni lij, nī hué daj gui'yaj á re'. ² Nī nun gunucuj á re' gunun a ni é re' nuguan' 'na' rian Espíritu Santo. Nī daj rún' hua 'ngō lij ngaa utsi xi'yanj nni, nī na'ue xaj chra, nī da'nga' daj hua á re', si na'ue gunun a ni é re' ni nuguan' cu digyānj rian án re' mánj. Nī hua guē na'ue gunun a ni é re' mánj. ³ Daj si hua guē ani ruhua á re' daj rún' ani ruhua ni ngüi man chruhua xungüi gaquin' nan. Nī huin xicoj ruhua á re' ni'yaj á re' ni dugüi' a ni é re'. Nī unun' a ni é re' ngā ni dugüi' a ni é re' nej. Nī huin ruhuaj gata sisi hua guē 'yaj ni é re' daj rún' 'yaj ni ngüi man chruhua xungüi gaquin' nan.

⁴ Daj si ataj 'ngō ni é re': “Huēj nico' Pablo.” Ni ango ni é re' ataj: “Huēj nico' tsínj gu'naj Apolos.” Daj a'mi gō'ngo a ni é re'. Nī huin ruhuaj gata sisi hua guē ani ruhua á re' daj rún' ani ruhua ni ngüi man chruhua xungüi gaquin' nan. ⁵ Nī un tsínj huin Pablo, nī un tsínj huin

Apolos, ruhua á re' únj. Maan si 'yaj sun nungüej únj rian Señor. Xi'í nungüej únj, nì guxuman ruhua ni é re' ni'yaj á re' Señor. Nì 'yaj sun go'ngo nungüej únj daj rún' digyán Señor rian únj. ⁶ Nì huēj gunun çan huin si-nuguan' Yan'anj scanij a ni é re'. Nì tsínj gu'naj Apolos utaj nnee rian çan daj. Sanì Yan'anj gui'yaj si gachi çan daj. ⁷ Sanì tsínj gunun nga tsínj utaj nnee, nì sé nungüej tsínj daj gui'yaj achij coj daj huin ín re'. Urin Yan'anj gui'yaj sisi achij coj da aj. ⁸ Nì uyan huin tsínj gunun çan nga tsínj utaj nnee. Sanì naru'ue Yan'anj rian go'ngo nungüej únj daj rún' gui'yaj sun go'ngo nungüej únj. ⁹ Nì 'yaj sun nuguan'an nungüej únj nga Yan'anj. Nì rún' huin yo'ój huin ni é re'. Nì 'yaj sun Yan'anj yo'ój daj. Nì daj rún' huin 'ngo hue' 'yaj sun Yan'anj huin ín re' nej.

¹⁰ Nì gui'yaj Yan'anj sinduj riqui sij si huēj huin 'ngo maestro gui'yaj sun sa'āj xi'í hue' daj. Nì aráj ango tsínj hue' daj huin ni tsínj digyán si-nuguan' Yan'anj. Sanì ga cuidado ni tsínj gara hue' daj sisi gui'yaj sa' ni sij nga nuguan' daj. ¹¹ Daj si sì ga'ue gune' ni sij ango xi'í hue' rian hua guisj garā daj huin Jesucristo mánj. ¹² Ga'ue gara 'ngo tsínj daj gaga' oro, asi plata nej, yej nia' nej, chrun nej, chrin' naco nej, gui'yo nej. ¹³ Sanì güi nagui'yaj yya Cristo daran' ni nuguan', nì guini'i yya né' daj hua sun gui'yaj go'ngo né'. Daj si ga'na' Cristo nga yan'an. Ngaa nì guini'i né' daj gui'yaj sun go'ngo né'.

¹⁴ Sisi garáj 'ngo tsínj daj hue', nì nun gaca hue' gui'yaj yan'an daj, ngaa nì naru'ue Yan'anj rian

sij. ¹⁵ Sanj sisi gaca hue' garáj tsínj daj, n̄i 'ngo gā ni'ya sun gui'yaj sun sí'. Sanj tsínj daj ganani scanij yan'an, gui'yaj Yan'anj. ¹⁶ N̄i ni'i a ni é re' sisi daj rún' huin 'ngo nuhui nne Yan'anj huin ín re'. N̄i nne Espíritu Santo chruhua niman án re' aj. ¹⁷ N̄i sisi dere' 'ngo tsínj daj ducúa Yan'anj, n̄i hué daj gui'yaj Yan'anj nga sij nej. Daj si hua sa' n̄in' ducúa Yan'anj huin ín re'.

¹⁸ Hué dan n̄i s̄i digya' yun'unj a ni é re' man'an án re' mánj. Sisi ani ruhua 'ngo a ni é re' sisi chr̄un sij xi'í nuguan' 'na' chruhua xungüi nan, ngaa n̄i ruhuāj sisi n̄agui'yaj sij man'an sij daj rún' 'yaj 'ngo tsínj nun ni'i. N̄i hué ducúanj daj, n̄i gā'ue guisij sij gahuin chr̄un xanga' sij aj. ¹⁹ Daj si nuguan' chr̄un ni tsínj man chruhua xungüi nan huin nuguan' n̄i'yun rian Yan'anj nánj. N̄i gataj si-nuguan' Yan'anj: “N̄i xi'í si ani ruhua ni sij sisi chr̄un ni sij, n̄i guere' si-nuguan' ni sij, gui'yaj Yan'anj.” Daj gataj si-nuguan' Yan'anj. ²⁰ N̄i gataj si-nuguan' Yan'anj nej: “Ni'i Señor sisi nuguan' n̄i'yun huin si ani ruhua ni tsínj daj huin ni tsínj ani ruhua sisi chr̄un man'an ni sij.” Daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

²¹ Xi'í daj n̄i s̄i ga'ue gā'mi xacan ni é re' daj hua tsínj nico' a ni é re' mánj. Daj si daran' ni rasun huin si'yaj a ni é re'. ²² N̄i nicaj dugüi' a ni é re' nga man'anj huin Pablo nej, tsínj gu'naj Apolos nej, tsínj gu'naj Cefas nej. N̄i si'yaj a ni é re' huin xungüi nan. N̄i hua n̄i'na' a ni é re', gui'yaj Yan'anj. N̄i gahui' ni é re', sanj gane niganj a ni é re', gui'yaj Yan'anj. N̄i hua sa' mán án re'

acuan'. Nĭ ga sa' guĭman a ni é re' ni güi ga'na' nej. Daran'anj huin si'yaj a ni é re' ²³ huin ín re' tsínj nico' Cristo. Nĭ Cristo huin da'nĭj Yan'anj nej.

4

El ministerio de los apóstoles

¹ Ngaa nĭ huin ruhua únj sisi xacaj ni ngüi cuenta sisi tsínj 'yaj sun rian Cristo huin únj. Nĭ narij sun Yan'anj ni únj sisi nãta' únj si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi huin nuguan' digyán nãca Yan'anj rian né'. ² Nĭ xi'í si narij sun Yan'anj ni únj, nĭ hua niãn sisi guĭ'yaj 'ueé únj ngã sun da aj. ³ Güendãj nĭ nitaj si riun ruhuãj si a'mi a ni é re' xi'í si-sünj. Nĭ nitaj si riun ruhuãj si a'mi ni tsínj nicaj sun xi'ĭj mánj. Nĭ nitaj si riun ruhua man'ãnj xi'ĭj nej. ⁴ Nĭ nũnj si nitaj si a'mi gaquin' nimãnj xi'ĭj, sanĭ sé daj huin ruhuj gata sisi nitaj gaquin' da'uĭj. Daj si ni'ĭnj sisi Señor huin si nãguĭ'yaj yya xi'ĭj aj. ⁵ Hué daj nĭ sĭ ga'mi gaquin' a ni é re' xi'í si 'yaj dugüi' a ni é re' mánj. Gaño' naj a ni é re' da ga'na' Señor. Ngaa nĭ guĭri Señor rian xiguĭn daran' si gari huĭ ni ngüi rian hua rumi'. Nĭ guĭni'i né' daj ani ruhua ni ngüi, guĭ'yaj Señor. Ngaa nĭ ga'mi sa' Yan'anj xi'í ni ngüi dagahuin sa' si-nuguan' Yan'anj.

⁶ Nĭ hua gatã ni nuguan' nan rian án re' sisi ga sa' rian án re' huin ín re' jnãnj né' ngã xica'uij né'. Nĭ huin ruhuãj sisi guĭni'i a ni é re' nũngüej únj Apolos. Nĭ gahuin chrũn a ni é re' guĭ'yaj ni é re' urin si ataj si-nuguan' Yan'anj. Nĭ sĭ gunun a ni é re' ango ni nuguan' mánj. Hué dan nĭ sĭ

gataj a ni é re' sisi sa' doj si digyán 'ngo tsínj daj daj nga si digyán ango tsínj da mánj. ⁷ Nj un tsínj gataj sisi sa' doj huin re' rian ango ni ngüi únj. Nj un rasun nicáj re' ruhua re' sisi nitaj Yan'anj riqui rían re' únj. Nj sisi riqui Yan'anj daran' si nicáj re', ngaa nj un sin huin, nj 'yaj nne re' sisi nun riqui Yan'anj rian án re', ruhua á re' únj. ⁸ Nj nun hua sa' si ani ruhua á re'. Daj si nj a 'ngo rasun nun achin rian án re', ruhua á re'. Nj xuru'ue a ni é re', ruhua á re'. Nj ngaa nitaj si chracuuj únj a ni é re', nj gunucuaaj a ni é re' guinicaj sun a ni é re', ruhua á re' nej. Ngaa nj guinicaj nuguan'an ni únj sun nga á re', ruhuāj aj. Nitaj si hua sa' si ani ruhua á re' mánj.

⁹ Nj ani ruhuāj sisi nico' únj da rucu, gui'yaj Yan'anj. Nj daj rún' ran' 'ngo tsínj daj ngaa chruhua gahui' sij, gui'yaj ni tsínj dagahui' níman, nj da'nga' daj ran' ni únj huin únj ni tsínj apóstol huin ni tsínj a'mi si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi. Daj si daj doj gahui' únj, ruhuāj aj. Nj rún' huaj sisi ni'yaj daran' ni ngüi man chruhua xungüi nga ni ángel rian ni únj, ruhuāj aj. ¹⁰ Nj xi'í si nicaj dugüi' ni únj nga Cristo, nj ani ruhua ni ngüi sisi tsínj ni'yun huin únj. Sanj tsínj ni'i sa' huin a ni é re', ruhua á re'. Nitaj si nucuaaj ni únj, ataj ni ngüi. Sanj tsínj nucuaaj huin ín re', ruhua á re'. A'mi sa' ni ngüi xi'í a ni é re', ruhua á re'. Sanj nun huin xan' ruhua ni ngüi ni'yaj ni sij ni únj mánj.

¹¹ Da' acuan' nj ran' únj sayun. Nj achin xi'na riqui únj. Nj nago'o únj nnee nej. Nj achin si-gan' únj nej. Nj chran' yun'unj ni ngüi ni únj. Nj nitaj rian gane yya ni únj mánj. ¹² Nj ninaj

únj 'yaj sun únj nga ra'a únj. Nj ngaa a'mi quij ni ngüi rian únj, nj a'mi únj nuguan' sa' rian ni sij. Nj ngaa chran' yun'unj ni ngüi únj, nj a'nin' ruhua únj xi'í sayun daj. ¹³ Nj ngaa a'mi snan'anj ni ngüi xi'í únj, nj a'mi sa' únj nga ni sij. Nj 'yaj ni ngüi sisi huin únj daj rún' huin yaco man chruhua xungüi nan. Nj rún' huin si quij re'ej ni ngüi hué daj huin ni únj 'yaj ni sij nej. Nj hué daj 'yaj ni sij da' güi acuan'.

¹⁴ Nj nitaj si ruhuāj sisi gahuin na'aj á re' nga nuguan' arünj nan. Maan si nariquij 'ngo chrej sa' rian án re', ruhuāj aj. Daj si rún' huin da'nī huin ín re' xi'í si 'i ruhuāj ni'yā a ni é re'. ¹⁵ Nj nunj si hua ichi' mí maestro digyán rian án re' xi'í Cristo, sanj nitaj nico chrej a ni é re' mánj. Daj si chrej a ni é re' huin man'ānj xi'í si ga'mī sinuguan' Yan'anj nuguan' sa' rian án re'. ¹⁶ Yu'uj daj nj achínj jni'yā rian án re' sisi daj rún' 'yaj man'ānj, nj da'nga' daj gui'yaj gue a ni é re'. ¹⁷ Xi'í daj nj ga'nī tsínj gu'naj Timoteo guchi' sij rian án re'. Nj rún' huin da'nī huin sij rian Señor. Nj 'i ruhuāj ni'yā sij. Nj hua nica ruhua sij rian Señor. Nj gataj Timoteo gunun ni é re' daj hua ducuanj nico' man'ānj xi'í Cristo. Nj gataj sij gunun a ni é re' nuguan' digyānj rian ni ngüi man nin' gachra' huin ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Jesús.

¹⁸ Nj ani ruhua da'aj ni é re' sisi huin achij ni é re'. Nj sj guchij ni'yā rian man án re', ruhua ni sij. ¹⁹ Sanj sisi ruhua Señor, nj rá'yanj guchij ni'yā rian man án re' aj. Ngaa nj sé urin nuguan' a'mi ni sij guini'inj. Sanj guini'inj sisi hua yya

'yaj ni sij daj rún' ataj ni sij. ²⁰ Daj si rian nicaj sun Yan'anj, ni nitaj si ní'yanj ni nuguan' a'mi né' sisi nitaj si-fuerza Yan'anj nicaj ni nuguan' da mánj. ²¹ Ni un sin huin ruhua á re' si guiyā nga á re' ngaa guisī rian man án re' únj. Asi ruhua á re' guiyā castigo a ni é re' ní'. Asi ruhua á re' gahuin 'i ruhuāj guini'yā á re', ni ga'mi sa'āj rian án re', ruhua á re' sa'.

5

Un caso de inmoralidad juzgado

¹ Ni nata' ni ngüi riānj sisi hua 'ngo tsínj 'yaj squira' scanij a ni é re'. Ni gaquin' daj huin si atoj sij nga nica chrej sij. Ni gue gaquin' daj rian ni ngüi 'na' anéj chrej huin ni ngüi nun ni'i Yan'anj. ² Ni hua gue 'yaj nne a ni é re' aj. Dugu'naj huin sisi ganani ruhua á re' xi'í si guiyaj tsínj daj. Ni un sin huin, ni nun guiri a ni é re' tsínj guiyaj gaquin' daj scanij ni é re' únj. ³ Ni nunj si nitaj si niquinj rian án re', sanj niquin' nimānj scanij a ni é re'. Ni hua gani ruhuāj sisi daj guiyā nga tsínj guiyaj gaquin' daj. ⁴ Ni ngaa nahuin yu' a ni é re', ni xacaj á re' cuenta sisi niquin' nimānj scanij a ni é re', guiyaj Jesucristo. Ni xi'í Señor Jesucristo ataj man'ānj sisi da'ui yya tsínj daj gaquin'. ⁵ Xi'í daj ni naga'ui' a ni é re' tsínj daj rian sichre Satanás sisi guiran' nnee cúj sij sayun. Ni guere' nuguan' quij 'yaj nnee cúj sij. Ni hué ducúanj daj nacaj Yan'anj niman sij gui ga'na' ruhua' yún Señor Jesús.

⁶ Nitaj si hua sa' si a'mi nne ni é re' mánj. Ni'i ni é re' sisi: "Doj levadura, ni ayu quinj 'yaj."

Ni daj rún' 'yaj levadura ngaa ayu quinj 'yaj, ni hué daj 'yaj urin tsínj 'yaj gaquin' scanij a ni é re'. ⁷ Xi'í daj guiri anéj a ni é re' daran' si quij 'nij scanij a ni é re'. Ngaa ni daj rún' hua quinj naca sa', ni hué daj ga á re'. Sanj gahuin sa' á re' xi'í si gui'yaj Cristo. Daj si daj rún' dagahui' ni sij xachij 'nij xi'í si-gaquin' ni sij, ni da'nga' daj gahui' Cristo xi'í si-gaquin' né'. Ni huin sí' xachij 'nij gahui' sij pascua. ⁸ Xi'í daj ni gui'yaj né' gui'yanj gu'naj pascua. Sanj si garasun né' levadura mánj. Daj si daj rún' hua quinj gayu 'nij levadura daj hua daran' si quij man niman né' nga si quij 'yaj né' nej. Sanj si garasun né' quinj mánj. Hué dan ni ga'ue ga'mi achij né' nga nuguan' xanga'.

⁹ Ni hua ga'nī ango yanj rian án re'. Ni gataj snan'ān gunun a ni é re' sisi si guinicaj dugüi' a ni é re' nga ni tsínj 'yaj squira'. ¹⁰ Sanj nun garūnj rian yanj daj sisi gahuin nini nin' ni é re' rian daran' ni tsínj man chruhua xungüi huin ni tsínj nitaj si nico' Jesucristo. Daj si ni tsínj man chruhua xungüi gaquin' nan, ni 'yaj ni sij gaquin' nga yun'unj xana. Ni huin xicoj ruhua ni sij ni'yaj ni sij dugüi' ni sij. Ni 'yaj tu ni sij si'yaj dugüi' ni sij. Ni nico' ni sij yan'anj 'yaj ra'a ni sij. Ngaa ni sisi huin ruhua ni é re' gahuin nini ni é re' rian daran' ni ngüi 'yaj ni gaquin' daj, ni hua nian gahui a ni é re' xungüi nan gan'anj ni é re' aj. ¹¹ Maan si huin ruhuaj gata sisi si guinicaj dugüi' a ni é re' nga ni tsínj ataj sisi nico' ni sij Cristo, sanj a'mi ni sij nga squira' ni sij. Ni xicoj ruhua ni sij nga si'yaj dugüi' ni sij. Ni nico' ni sij yan'anj 'yaj ra'a ni sij nej. Ni a'mi yya ni sij xi'í

ni ngüi nej. Ni huin ni sij tsínj hua xini nej. Ni huin ni sij tsínj 'yaj tu. Ngaa ni si xa á re' nga ni tsínj 'yaj ni gaquin' da manj.

¹²⁻¹³ Sé si-sünj huin si gui'yā castigo ni ngüi nitaj si nico' Cristo manj. Yan'anj huin si gui'yaj castigo ni ngüi daj. Sanj hua nian si nagui'yaj yya á re' si-gaquin' ni ngüi nico' Cristo man scanij a ni é re'. Yu'uj daj guiri ni é re' tsínj xi'i daj scanij a ni é re' nanj.

6

Litigios delante de los incrédulos

¹ Sisi hua 'ngo jnanj né' unun' nga ango jnanj né', ni un sin huin, ni huaj á re' ga'mi gaquin' a ni é re' rian güesi tsínj nun ni'i Yan'anj, ni nun huaj á re' rian ni tsínj sa' nico' Yan'anj únj. ² Asi nun ni'i a ni é re' sisi né' ni ngüi sa' nico' Yan'anj nagui'yaj yya si-gaquin' ni ngüi man chruhua xungüi nan a'. Ni sisi hué ni é re' nagui'yaj yya si-gaquin' ni ngüi man chruhua xungüi nan, ni un sin huin, ni na'ue nagui'yaj yya á re' 'ngo gaquin' le'ej hua scanij ni é re' únj. ³ Ni nun ni'i a ni é re' sisi né' nagui'yaj yya xi'í ni ángel nej únj. Ngaa ni hua yya ga'ue nagui'yaj yya né' ni gaquin' man chruhua xungüi aj. ⁴ Ni sisi unun' ni é re' xi'í 'ngo nuguan' man chruhua xungüi nan, ni un sin huin, ni huaj nata' ni é re' rian ni tsínj nun ni'i Yan'anj únj. Daj si nitaj si ní'yanj nico si-nuguan' ni tsínj daj. ⁵ A'mi nuguan' nan sisi guiri' a ni é re' si-na'aj aj. Asi ni a 'ngo tsínj ni'i sa' nitaj huaj scanij ni é re' sisi nagui'yaj yya sij 'ngo gaquin' hua scanij a ni é re' a'. ⁶ Sanj

sé urin unun' 'ngō jnánj né' ngā dugüi' sij. Sanj huaj nata' ni é re' rian ni tsínj nun ni'i Yan'anj. Nj nun hua sa'aj si 'yaj á re' mánj.

⁷ Xi'í si unun' ni dugüi' ni é re', nj huin ruhuaj gata sisi hua gui'yaj gana nuguan' quij chruhua niman án re'. Sa' huin sisi ga'nin' ruhua á re' ngā tsínj gui'yaj gaquin' rian án re'. Sa' huin sisi ga'nin' ruhua ni é re' sisi gui'yaj tu 'ngō tsínj daj si'yaj á re'. ⁸ Sanj 'yaj xi'i man'an án re'. Daj si 'yaj tu ni é re' scanij ni dugüi' ni é re'. ⁹ Nun ni'i a ni é re' sisi si gan'anj gane ni tsínj xi'i rian nicaj sun Yan'anj mánj. Si digya' yun'unj a ni é re' man'an án re' mánj. Daj si rian nicaj sun Yan'anj, nj si gan'anj gane ni tsínj a'mi ngā squira' nej, nj tsínj nico' yan'anj 'yaj ra'a ni sij nej, ni tsínj a'mi huí ngā nica dugüi' ni sij nej, ni tsínj a'mi ngā ango tsínj nej, ¹⁰ ni tsínj 'yaj tu nej, ni tsínj huin ruhua ngā si'yaj dugüi' nej, ni tsínj hua xini nej, ni tsínj a'mi yya xi'í ni dugüi' nej, ni tsínj digya' yun'unj ni dugüi' nej. Nj si ga'ue gatu ni tsínj 'yaj ni nuguan' quij nan rian nicaj sun Yan'anj mánj. ¹¹ Nj hué daj gui'yaj da'aj ni é re' asij sini. Sanj yyaj nj naruhui si-gaquin' a ni é re', gui'yaj Yan'anj. Nj gahuin sa' niman án re'. Nj gahuin sa' ni é re' rian Yan'anj, gui'yaj Señor Jesucristo ngā Espíritu Santo huin Espíritu 'na' rian Dan'anj né'.

Glorificad a Dios en vuestro cuerpo

¹² A'mi gō'ngo ni tsínj daj nj ataj ni sij: “Ga'ue gui'yaj né' daran' si aran' ruhua né'.” Xanga' si ataj ni sij, sanj nun hua sa' daran'anj si gui'yā mánj. Xanga' nj ga'ue gui'yā daran' si aran'

ruhuāj. Sanj sĭ ga'ue dunā si guĭ'yaj gana 'ngō nuguan' riānj mánj. ¹³ Nĭ hué daj ataj gō'ngo ni ngüĭ sĭsĭ si xó' huin güenda riquí'. Nĭ riquí' huin güenda si xó'. Xānga' si ataj ni sij, sanj Yan'anj guĭ'yaj sĭsĭ ganahuij nungüej rasun daj. Nĭ nitaj si guĭ'yaj Yan'anj nnee cúj né' sĭsĭ ga'mi né' ngā squira' né'. Sanj guĭ'yaj Yan'anj nnee cúj né' sĭsĭ gane né' ngā Señor. Nĭ gane Señor ngā né' nej. ¹⁴ Nĭ daj rún' ganá'nij Señor, guĭ'yaj si-fuerza Yan'anj, nĭ hué daj gāna'nij né', guĭ'yaj si-fuerza Yan'anj nej.

¹⁵ Nĭ nun ni'i a ni é re' sĭsĭ nnee cúj né', nĭ daj rún' huin nnee cúj Cristo huin a'. Ngaa nĭ ga'ue guĭnicaj dugüi' nuguan'an nnee cúj Cristo ngā 'ngō yun'unj xāna achéj man'an, guĭ'yaj né', ruhua á re' ní'. Sĭ ga'ue guĭ'yaj né' da ga mánj. ¹⁶ Nĭ nun ni'i a ni é re' sĭsĭ ngaa a'mi 'ngō tsínj daj ngā 'ngō yun'unj xāna achéj man'an, nĭ nahuin nungüej sij urin nnee cúj a'. Nĭ hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj: "Urin nnee cúj gahuin nungüej sij nánj." Daj gataj si-nuguan' Yan'anj. ¹⁷ Sanj sĭsĭ nicaj dugüi' né' ngā Señor, nĭ urin niman né' ngā Señor.

¹⁸ Dugumi a ni é re' man'an án re'. Nĭ naxun man'an án re' rian ni yun'unj xāna achéj man'an. Daran' ango gaquin' 'yaj 'ngō tsínj daj, nĭ sé 'ngō gaquin' 'yaj nnee cúj sij huin mánj. Sanj ngaa a'mi sij ngā yun'unj xāna achéj man'an, nĭ chran' yun'unj sij nnee cúj man'an sij.

¹⁹ Nĭ nun ni'i a ni é re' sĭsĭ daj rún' hua nuhui sa' hua nnee cúj a ni é re' rian nne Espiritu Santo

a'. Nĭ Yan'anj huin si riqui nnee cúj a ni é re' rian án re'. Sé si'yaj ni é re' huin mánj. ²⁰ Daj si naránj Yan'anj a ni é re' nga si-tun man'an Jesucristo. Xi'í daj nĭ guĭ'yaj sa' á re' nga nnee cúj a ni é re', niman án re'. Ngaa nĭ ga'mi sa' ni ngüi xi'í Yan'anj, guĭ'yaj á re'. Daj si nico' a ni é re' Yan'anj.

7

Problemas del matrimonio

¹ Yyaj nĭ nanicā gatā nuguan' nachínj snan'anj ni é re' nga yanj guĭ'yaj a ni é re'. Dugu'naj huaĭ sisĭ sĭ xacaj 'ngo tsínj 'ngo yun'unj xana mánj. ² Sanĭ rĭan hua nico gaquin' 'yaj ni tsínj nga ni yun'unj xana, nĭ hua niān guĭnicaj 'ngo tsínj daj urin nica sij. Nĭ hué daj nga 'ngo yun'unj xana, nĭ urin nica unj guĭnicaj unj. ³ Nĭ hua niān si ga'mi 'ngo tsínj sno'o nga nica sij ngaa hué daj huin ruhua unj. Nĭ hua niān si ga'mi unj nga nica unj ngaa hué daj huin ruhua sij. ⁴ Nĭ sé nnee cúj urin man'an yun'unj xana daj huin si nicaj unj. Daj si nnee cúj nica unj huin unj. Nĭ sé nnee cúj urin man'an tsínj sno'o huin si nicaj sij. Daj si nnee cúj nica sij huin sij.

⁵ Nĭ guĭ'yaj nungüej nica 'ngo tsínj daj si huin ruhua nungüej nica sij. Sanĭ ga'ue gahuin nĭni nungüej nica sij doj sisĭ huin ruhua nungüej nica sij gachinj jni'yaj nungüej sij rian Yan'anj. Asĭj nĭ ga'mi ruhua' yún nungüej nica sij nun sa' nun, nĭ guĭ'yaj gana gaquin' rian nungüej sij, guĭ'yaj sichre xi'í si sĭ gahuin nucuj nungüej sij gatoj nĭni nungüej sij.

6 Daran' ni nuguan' nan a'mi sa'āj rún' huin permiso huin. Sé sun a'nij rian án re' nga ni nuguan' nan mánj. 7 Güendāj ni huin ruhuāj sisi daran' ni tsínj sno'o gahuin daj rún' huin man'ānj. Sanj nini huin chrej riqui Yan'anj rian da go'ngo né'. Hua 'ngo chrej rian ango jnánj né'. Ni hua ango chrej rian ango jnánj né', gui'yaj Yan'anj.

8 Ngaa ni gatā gūnun ni tsínj nne urin sisi dugu'naj huaj sisi ga gue gane urin ni sij daj rún' nnēj. Ni hué daj gatā gūnun ni yun'unj xana nne urin nga ni yun'unj xana mmij nej. 9 Sanj sisi na'ue gūnucuj 'ngo tsínj daj gane urin sij, ni xacaj naj sij nica sij. Daj si sa' huin si xacaj sij nica sij. Ngaa ni si gahuin ruhua sij ni'yaj sij ni yun'unj xana mánj.

10 Sanj a'nij sun rian án re' ni tsínj hua xacaj nica. Ni sé si a'nij man'ānj sun daj rian án re'. Sanj si-nuguan' Señor huin aj. Ni nuguan' nan huin sisi si duna ni yun'unj xana nica unj. 11 Ni sisi duna 'ngo yun'unj xana nica unj, ngaa ni hua nian gane urin unj, asj ga'ue na'mi unj nga nica unj. Ni si ga'ue duna 'ngo tsínj daj nica sij mánj.

12 Ni atā 'ngo nuguan' rian ango ni é re'. Ni si-nuguan' man'ānj huin nuguan' nan. Sé rian Señor 'naj mánj. Sisi 'ngo tsínj nico' Jesús, ni nica sij nun xuman ruhua ni'yaj Yan'anj, ni sisi a'uej ruhua unj gane unj nga sij, ni si rani sij nan' unj ducúa unj mánj. 13 Ni sisi 'ngo yun'unj xana nico' Jesús, ni nica unj nun xuman ruhua sij ni'yaj sij Yan'anj, ni sisi a'uej ruhua sij gane sij nga unj, ni si rani unj nan' sij ducúa sij

mánj. ¹⁴ Nì xi'í si xuman ruhua nica 'ngo tsínj nun xuman ruhua daj, nì chr̄acuij Yan'anj sí' gahuin sa' sí'. Daj si xuman ruhua nica sí' ni'yaj ún' Yan'anj. Nì xi'í si xuman ruhua nica 'ngo yun'unj xana nun xuman ruhua daj, nì chr̄acuij Yan'anj yun'unj xana daj gahuin sa' unj. Daj si xuman ruhua nica unj ni'yaj sí' Yan'anj. Nì sisi sé daj huin, nì da'ui da'níj a ni é re' gaquin' rian Yan'anj. Sanj gahuin sa' da'níj a ni é re' rian Yan'anj.

¹⁵ Sanj sisi huin ruhua tsínj nun xuman ruhua daj gahuin nini sij rian nica sij, ngaa nì ga'nin' din'inj ruhua né' si gan'anj sij. Nì hué ducúanj daj huin sisi yun'unj xana nun xuman ruhua daj, nì huin ruhua unj gahuin nini unj rian nica unj, ngaa nì ga'nin' din'inj ruhua sij sisi nan' unj ducúa unj. Daj si nitaj xi'í si da fuerza gane nungüej nica tsínj daj. Daj si huin ruhua Yan'anj sisi ga' din'inj rian né' guiman né'. ¹⁶ Nì nun ni'í re' huín re' yun'unj xana sisi ga'ue guxuman ruhua nica re' ni'yaj sij Yan'anj, guiyáj re' ní'. Nì man'án re' tsínj sno'o, nì nun ni'í re' sisi ga'ue guxuman ruhua nica re' ni'yaj ún' Yan'anj, guiyáj re' ní'.

¹⁷ Nì daj rún' hua go'ngo né' ngaa gaquínj Señor ga'na' né', nì da'nga' daj ga' né' aj. Nì hué daj a'nij sun rian daran' ni ngüi nico' Cristo man ni sij go'ngo xuman'. ¹⁸ Nì sisi gaquínj Yan'anj ga'na' 'ngo tsínj hua taj da'nga' nnee cúj sij, nì hué daj ga' sij. Nì sisi gaquínj Yan'anj ga'na' 'ngo tsínj nitaj da'nga' táj nnee cúj sij, nì si ga'ue guta' ni sij da'nga' nnee cúj sij mánj. ¹⁹ Hué dan nì ga'ue si taj da'nga' nnee cúj né'. Ga'ue si nitaj

da'nga' táj né'. Nitaj si 'yaj mánj. Sanj nuguan' huin rian huin sisi dagahuin né' nuguan' a'nin' Yan'anj sun rian né'. ²⁰ Nj daj rún' hua gane da go'ngo né' ngaa gaquínj Yan'anj ga'na' né', nj da'nga' daj ga gane né' aj.

²¹ Sisi tsínj gui'yaj sun yun rian xuru'ue gahuín re' ngaa gaquínj Yan'anj ga'na' re', nj si gahuin ruhua re' mánj. Sanj sisi ani ruhua re' sisi ga'ue gahuin nini re' rian xuru'ue daj, nj hué daj gui'yáj re' aj. ²² Nj 'ngo tsínj gui'yaj sun yun rian 'ngo xuru'ue ngaa gaquínj Señor ga'na' sij, nj gahuin ní'nij niman sij, gui'yaj Señor. Nj hué ducuánj daj huin, nj 'ngo tsínj nitaj si 'yaj sun yun rian 'ngo xuru'ue ngaa gaquínj Señor ga'na' sij, nj huin sij 'ngo tsínj 'yaj sun yun rian Cristo. ²³ Naru'ue nico Yan'anj guiran a ni é re'. Ngaa nj si duna á re' sisi gui'yaj sun yun a ni é re' rian ni tsínj mánj. ²⁴ Ngaa nj daj rún' gane go'ngo né' ngaa gaquínj Yan'anj ga'na' né', nj hué daj gane né' rian Yan'anj huin in re' jnánj né' nga xica'uij né'.

²⁵ Nitaj si ga'nin' Señor sun riánj sisi gatā gunun a ni é re' daj gui'yaj ni ngüi nne urin. Maan si gatā rian án re' daj rún' ani ruhuāj. Nj ga'ue guxuman ruhua á re' nga si-nuguan'ánj xi'í si gahuin 'i ruhua Yan'anj ni'ya man'ánj. Xi'í daj nj nuguan' xanga' huin si-nuguan'ánj. ²⁶ Hué dan nj xi'í ni sayun guimán né', nj sa' doj sisi guna 'ngo tsínj daj rún' nne sij, ruhuāj aj.

²⁷ Sisi hua nica re', nj si duná re' nica re' mánj. Sisi nitaj nica re', nj si nano' re' xacaj re' yun'unj xana mánj. ²⁸ Nj sisi xacaj re' yun'unj xana, nj sé 'ngo gaquin' huin mánj. Nj sisi xacaj 'ngo

yun'unj xana hua lij 'ngo tsínj sno'o, n̄i sé 'ngo gaquin' huin mánj. San̄i ni ngüi hua nica, n̄i guiran' ni sij sayun xungüi nan. N̄i huin ruhuāj sisi ganani a ni é re' rian sayun da aj.

²⁹ Huin ruhuāj ga'mī 'ngo nuguan' rian án re' huin ín re' jnánj né' nga xica'uij né': Doj güi hua rian né'. Ngaa n̄i daj rún' hua 'ngo tsínj nitaj nica, n̄i hué daj ga 'ngo tsínj hua nica gane sij.

³⁰ N̄i tsínj aco, n̄i s̄i gaco sij mánj. N̄i tsínj huin niā' ruhua, n̄i s̄i ga'nga' sij mánj. N̄i tsínj ránj ni rasun daj, n̄i gani ruhua sij sisi sé si'yaj sij huin si ránj sij mánj. ³¹ N̄i tsínj niā' ruhua nga ni rasun man chruhua xungüi nan, n̄i s̄i gahuin 'i ruhua sij n̄i'yaj sij ni rasun da mánj. Daj si xungüi ni'i né', n̄i huaj ganahuij.

³² Huin ruhuāj sisi s̄i guiriun ruhua á re' mánj. Tsínj nne urin, n̄i nahuij ruhua sij nga si-nuguan' Señor. Daj si huin ruhua sij gui'yaj sij si aran' ruhua Señor. ³³ San̄i tsínj hua nica, n̄i nahuij ruhua sij nga ni rasun man chruhua xungüi. N̄i huin ruhua sij gui'yaj sij daj rún' aran' ruhua nica sij. ³⁴ N̄i daj rún' 'yaj tsínj, n̄i da'nga' daj 'yaj yun'unj xana nej. N̄i yun'unj xana nne urin, n̄i nahuij ruhua unj xi'í si-nuguan' Señor. N̄i huin ruhua unj sisi gahuin sa' nnee cúj unj, niman unj nej. San̄i yun'unj xana hua nica, n̄i nahuij ruhua unj nga ni rasun man chruhua xungüi nan. N̄i huin ruhua unj gui'yaj unj si aran' ruhua nica unj. ³⁵ A'mī ni nuguan' nan rian án re' sisi gahuin 'ueé rian án re'. N̄i sé si huin ruhuāj ga'nij rian án re' mánj. Maan si huin ruhuāj sisi 'ueé gui'yaj á re' guinico' sa' á re' man'an Señor.

³⁶ Nĭ sĭsĭ hua da'nĭ xana 'ngo tsĭnj daj, nĭ hua guisĭj yo' xacaj unj tsĭnj sno'o, nĭ ani ruhua tsĭnj daj sĭsĭ sa' huin xacaj da'nĭj sĭj tsĭnj sno'o, ngaa nĭ ga'ue xacaj unj tsĭnj sno'o si sĕ 'ngo gaquin' huin mánj. ³⁷ Sanĭ sĭsĭ hua 'ngo tsĭnj hua nĭca niman sĭsĭ sĭ ga'ue xacaj da'nĭ xana tsĭnj sno'o, nĭ hua sa' huin guĭ'yaj sĭj sĭsĭ sĭ xacaj unj tsĭnj sno'o ngaa nitaj xi'í xacaj unj tsĭnj sno'o aj. ³⁸ Hué dan nĭ tsĭnj a'ui' da'nĭj rian tsĭnj sno'o, nĭ sa' 'yaj sĭj. Nĭ tsĭnj na'uej ruhua ga'ui' sĭj da'nĭj rian tsĭnj sno'o, nĭ sa' doj 'yaj sĭj nánj.

³⁹ Nĭ yun'unj xana hua nĭca, nĭ hua nĭan si gane unj ngā sĭj da ga'huĭ' sĭj, ataj si-ley Yan'anĭ. Sanĭ sĭsĭ ga'huĭ' nĭca unj, nĭ ga'ue xacaj unj un tsĭnj sno'o garan' ruhua unj xacaj unj. Sanĭ hua nĭan si xacaj unj 'ngo tsĭnj xuman ruhua ni'yaj Yan'anĭ anĭ. ⁴⁰ Sanĭ ga'huĭn nĭa' ruhua unj doj sĭsĭ sĭ xacaj unj 'ngo tsĭnj sno'o, ruhuāj aj. Nĭ ani ruhuāj sĭsĭ uyan gataj Espĭritu Santo nej.

8

Lo sacrificado a los ídolos

¹ Yyaj nĭ ga'mĭ xi'í nnee xucu a'ui' ni ngüĭ rian yan'anĭ 'yaj ra'a ni sĭj. Ni'i né' sĭsĭ ga'ue xacaj daran' né' cuenta xi'í ni rasun. Nĭ xi'í si ni'í, nĭ ani ruhua né' sĭsĭ huin achĭj né'. Sanĭ sĭsĭ 'ĭ ró' ni'yó' ni dugüí', nĭ ga'huĭ sa' ni sĭj, guĭ'yaj né'. ² Sĭsĭ ani ruhua 'ngo tsĭnj daj sĭsĭ ni'i sa' sĭj, sanĭ hua yya nun ni'i sĭj ni nuguan' achin guĭni'i sĭj. ³ Sanĭ sĭsĭ 'ĭ ruhua 'ngo tsĭnj daj ni'i sĭj Yan'anĭ, nĭ ni'i Yan'anĭ sĭj aj.

4 Hué dan n̄i a'ui' ni ngüi nnee rian ni yan'anj 'yaj ra'a ni sij. San̄i ni'i né' sisi ni yan'anj daj nitaj si ní'yanj chruhua xungüi nan. Daj si hua urin Yan'anj xanga'. 5 N̄i xata' nga n̄ica' rian yo'ój man yan'anj nico' ni ngüi. N̄i xanga' n̄i man nico yan'anj nico' ni sij. N̄i man ni tsínj huin yan'anj ruhua ni sij. 6 San̄i güendó' n̄i hua urin Yan'anj riún' huin chrej né'. N̄i hué urin Yan'anj huin si gui'yaj daran' rasun man chruhua xungüi nan. N̄i xi'í man'an Yan'anj hua n̄i'na' né'. N̄i hua urin Señor tsínj gu'naj Jesucristo. N̄i xi'í Jesucristo, n̄i hua daran' ni rasun man chruhua xungüi nan. N̄i xi'í sí' n̄i hua n̄i'na' daran' né' nej.

7 San̄i sé daran' né' ni'i nuguan' nan. N̄i hua gu'yun go'ngo ni jnánj né' guinico' ni sij ni yan'anj 'yaj ra'a ni ngüi. N̄i xi'í si guinico' go'ngo ni sij ni yan'anj daj, n̄i ani ruhua ni sij sisi yan'anj xanga' huin ni yan'anj daj. Ngaa ni ngaa xa ni sij si a'ui' ni ngüi rian ni yan'anj daj, n̄i da'ui ni sij gaquin', ruhua ni sij. Daj si nun nucuaaj niman ni sij. 8 Sé xi'í si xa né', n̄i ga'ue gahui so' doj rian Yan'anj. Si gahuin sa' né' xi'í si xa né'. N̄i si gahuin sa' né' xi'í si nun xa né' mánj.

9 San̄i ga cuidado a ni é re' xi'í si ga'ue xa á re' un rasun gahuin nun sa' nun guiran' jnánj án re' gaquin', gui'yaj á re'. 10 Gui'yó' cuenta sisi man'án re' huin 'ngo tsínj ni'i ni nuguan' nan. N̄i nné re' xá re' 'ngo nuhui rian man ni yan'anj daj. N̄i sisi guini'i 'ngo jnánj re' huin tsínj nun nucuaaj niman si xá re' yu'uj daj, n̄i si ruhuaaj, n̄i gahuin ruhua sij xa sij si a'ui' ni ngüi rian ni yan'anj daj. 11 Hué dan ni xi'í si ni'í re' ni nuguan' nan,

n̄i duna 'ngo jnánj né' tsínj nun nucuaj niman si-chrej Yan'anj, gūi'yaj man'án re'. N̄i gahui' Cristo xi'í tsínj daj. ¹² Xi'í daj n̄i gūi'yáj re' gaquin' rian tsínj nun nucuaj niman. N̄i guere' ruhua sij, gūi'yáj re'. N̄i hué daj gūi'yáj re' gaquin' rian man'an Cristo nej. ¹³ Yu'uj daj n̄i sisi gūi'yā si duna jnān si-chrej Yan'anj xi'í si xāj nnee, ngaa n̄i nitaj aman xāj nnee mánj. Daj si na'uej ruhuāj d̄igyānj chrej nun hua sa' rian jnān mánj.

9

Los derechos de un apóstol

¹ Ni'i a ni é re' sisi ga'ue gūi'yā si aran' ruhuāj. Sé moso 'yaj sun yun hūinj mánj. Huēj huin apóstol, gūi'yaj Jesucristo sisi ga'mī si-nuguan' sij rian ni ngūi. N̄i hua guini'inj Jesús, tsínj nicaj sun rian né'. N̄i xi'í si gūi'yaj sūnj si-sun Señor, n̄i guxuman ruhua ni é re' ni'yaj á re' Jesús. ² Ga'ue sisi nun gara xina ango ni tsínj sisi hūinj apóstol. San̄i hua yya ni'i a ni é re' sisi hué daj hūinj. Daj si xi'í si xuman ruhua á re' ni'yaj á re' Jesús, gūi'yaj nuguan' ga'mī rian án re', n̄i hué nan huin 'ngo da'nga' digyán sisi xānga' hūinj 'ngo tsínj a'mi si-nuguan' Jesús. ³ N̄i xi'í si xuman ruhua á re' ni'yaj á re' Jesucristo, gūi'yā, n̄i ataj snan'ān nuguan' daj rian ni tsínj nitaj si a'mi sa' xi'ij.

⁴ Xi'í daj ni hua si-chrē si xāj. N̄i hua si-chrē si go'ōj. ⁵ N̄i hua si-chrē nicā gan'ān 'ngo yun'unj xāna xuman ruhua ni'yaj Yan'anj gahuin nicāj daj rún' 'yaj ango ni tsínj a'mi si-nuguan' Jesús. N̄i da'nga' daj 'yaj ni jnánj Señor ngā tsínj gu'naj

Cefas nej. ⁶ Asì nitaj si hua si-chrej nungüej únj Bernabé sisi dugumi ni ngüi nungüej únj daj rún' 'yaj ni sij nga ango ni tsínj a'mi si-nuguan' Jesús a'. Sé daj huin mánj. ⁷ Nì xa 'ngo snado san'anj man'an sij ní'. Nitaj mánj. A'ui' gobierno si xa sij. Nì hua 'ngo tsínj gunun coj uva, nì nun ga'ue xa sij uva daj ní'. Nitaj mánj. Nì hua 'ngo tsínj dugumi dán sij xachij, nì nun ga'ue go'o sij to gani sij da ní'. Nitaj mánj.

⁸ Nì sì gani ruhua ni é re' sisi a'mi daj rún' a'mi ni tsínj man chruhua xungüi mánj. Daj si hué daj gataj si-ducuanj Moisés nej. ⁹ Nì hua nica rian libro daj: "Sì ga'nij né' nnánj du'ua sicúj gununj du'ua xuj ngaa duguáj xi'í xuj strigo gahuin sa' strigo mánj." Daj gataj rian si-ducuanj Moisés. Nì nahuij ruhua Yan'anj nga urin ni sicúj, ruhua á re' ní'. ¹⁰ Asì xi'í man'an né' a'mi nuguan' nan sa'. Hué xi'í né' a'mi nuguan' nan. Nì tsínj nachéj yo'ój, nì ana'uij sij sisi guiri' sij si xa sij rian yo'ój daj. Nì tsínj agan' chrun, nì hué daj ana'uij sij si guiri' sij si xa sij nej.

¹¹ Nì daj rún' hua tsínj 'yaj sun yo'ój, nì hué daj hua ni únj xi'í a ni é re'. Daj si ga'mi únj si-nuguan' Yan'anj gunun a ni é re'. Xi'í daj nì ga'ue riqui ni é re' doj rasun guiri' únj, ruhuāj aj. ¹² Nì sisi a'ui' a ni é re' rian ango ni tsínj, nì naanj huaj riqui a ni é re' si xa ni únj. Nì hua si-chrē nahuin ra'āj rian án re'. Sanì nun gui'yā da mánj. Maan si ga'nin' ruhuāj nga si ran'ānj. Daj si nitaj si huin ruhuāj sisi chran' yun'unj ango ni nuguan' nga xi'í si-nuguan' Cristo mánj.

¹³ Nì ni tsínj 'yaj sun chruhua nuhui, nì xa

ni sij da'aj ni rasun huaj nicaj ni ngüi chruhua nuhui daj. Ni ni tsínj chracuij xucu naga'ui' ni ngüi rian Yan'anj, ni xa ni sij da'aj nnee xucu naga'ui' ni ngüi daj. ¹⁴ Ni hué ducuánj daj huin sisi ga'nin' Señor sun sisi guiri' ni tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi sisi xa ni sij, gui'yaj ni ngüi unun nuguan' daj.

¹⁵ Ni hua si-chrē si hué daj gui'yā. Sanj nitaj aman gui'yā da mánj. Ni nun garünj nuguan' nan sisi riqui a ni é re' rasun riánj. Gahuñj ruhuāj sisi na'ue gui'yaj sünj guiri'ij si xāj. ¹⁶ Ni na'ue ga'mi xacānj xi'í si a'mī si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi. Daj si hua nian dagahuñj rian si-sun Señor. Ni niqui nimānj sisi si ga'mī si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi aj. ¹⁷ Ni sisi huin nia' ruhuāj ga'mī si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi, ni naru'ue Yan'anj riánj. Ni sisi nitaj si huin nia' ruhuāj ga'mī si-nuguan' Yan'anj, sanj hua nian sisi hué daj gui'yā xi'í si garun sun Yan'anj riánj. ¹⁸ Ni un sin naru'ue Yan'anj riánj, ruhua á re' únj. Du'ue man'ānj huin si ga'ue ga'mi yünj si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi. Ni huin ruhuāj gatā sisi hua si-chrē riqui ni sij rasun riánj xi'í si ga'mī si-nuguan' Yan'anj rian ni sij. Sanj sé si achin si riqui ni sij riánj mánj.

¹⁹ Sé si a'nin' ni ngüi sun riánj. Ni hua ní'niñ riánj sisi gui'yā daran' si garan' ruhuāj. Sanj gahuñj 'ngo tsínj 'yaj sun rian daran' ni ngüi xi'í si huin ruhuāj guxuman ruhua nico ni sij ni'yaj sij Cristo. ²⁰ Ni ngaa huaj man'ānj scanij ni tsínj israelita, ni 'yā daj rún' 'yaj ni sij xi'í si huin ruhuāj si guxuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Cristo.

Ni nuj si nitaj si a'nin' si-ley Moisés sun riānj, sanj ngaa huaj man'ānj scanij ni tsínj rian a'nin' si-ley Moisés sun, ni 'yā daj rún' 'yaj ni sij xi'í si huin ruhuāj si guxuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Cristo. ²¹ Ni ngaa huaj man'ānj scanij ni tsínj nun nico' ley daj, ni 'yā daj rún' 'yaj ni sij xi'í si huin ruhuāj sisi guxuman ruhua ni sij ni'yaj sij Cristo. Ni sé si 'yā si aran' ruhuāj gui'yā. Daj si unūnj si a'nin' Yan'anj sun riānj. Ni unūnj si a'nin' Cristo sun riānj nej. ²² Ni ngaa huaj man'ānj scanij ni tsínj achin guini'i sa' daj hua si-chrej Yan'anj, ni 'yā daj rún' 'yaj ni sij xi'í si huin ruhuāj si guini'i sa' ni sij si-chrej Yan'anj. Ni huin ruhuāj gatā sisi uyan 'yā ngā daj rún' 'yaj go'ngo ni ngūi daj xi'í si huin ruhuāj si guxuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Cristo.

²³ Ni 'yā daran' ni nuguan' nan xi'í si-nuguan' Yan'anj huin nuguan' sa'. Ngaa ni gui'yaj sa' Yan'anj ngā man'ānj xi'í nuguan' daj, ruhuāj aj. ²⁴ Ni'i a ni é re' daj 'yaj ni tsínj ngaa unānj ni sij ngā dugūi' ni sij. Ni huin ruhua ni sij gui'yaj gana ni sij rian dugūi' ni sij. Sanj urin dugūi' ni sij 'yaj gana, ni načaj sí' premio. Hué ducúanj da huin, ni gunánj sa' a ni é re' chruhua si-chrej Yan'anj sisi nahuin ra'a á re' premio nariqui Yan'anj rian án re'. ²⁵ Daran' ni tsínj 'yaj chrūn sisi guducu ni sij, ni gui'yaj gana ni sij, ni hua cuidado ni sij ngā nnee cúj ni sij sisi gui'yaj gana ni sij, ruhua ni sij. Ni hué daj 'yaj ni sij sisi ga'ue gui'yaj gana ni sij 'ngo corona coj huaj ganaco, ruhua ni sij. Sanj unun' si-chrej Yan'anj sisi nahuin ro'ó' 'ngo corona nitaj aman guchruj.

26 Nitaj si unān daj rún' 'yaj 'ngo tsínj nun ni'i nī a guisij sij. Nī nitaj si unūnj nga sichre daj rún' 'yaj 'ngo tsínj a'ui' rian nanē mánj. 27 Sanj 'yaj fuerzāj sisi dagahuin nnee cū si huin ruhua man'ānj. Nī hua ga'mī si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi. Nī hué daj 'yā nga nnee cū xi'í si na'uej ruhuāj sisi gahuin man'ānj 'ngo tsínj na'ue gui'yaj gana chruhua si-chrej Yan'anj mánj.

10

Amonestaciones contra la idolatría

1 Nī xacaj a ni é re' cuenta daj guiran' ni xi né', ni tsínj guimán asij ná huin in re' jnánj né' nga xica'uij né'. Daj si gane ni xi né' riqui nga daj. Nī gachin daran' ni sij anéj chrej du'ua nnee yan'anj, gui'yaj Yan'anj. 2 Nī daj rún' ata' nnee né' gahuin nuguan'an né' nga Jesús, nī hué daj gata' nnee ni sij gahuin nuguan'an ni sij nga Moisés ngaa guimán ni sij riqui nga daj ngaa gachin ni sij anéj chrej du'ua nnee yan'anj daj. 3 Nī uyan xa daran' ni sij si ga'ui' Yan'anj rian ni sij xa ni sij. 4 Nī go'o ni sij nnee ga'ui' Yan'anj si go'o ni sij nej. Nī nnee daj huin nnee gahui rian huej, gui'yaj Yan'anj. Nī huej daj huin Cristo huin tsínj guinicaj dugüi' nga ni sij ngaa gachéj ni sij yu'uj daj. 5 Sanj nun garan' ruhua Yan'anj nga si gui'yaj nico ni tsínj daj. Xi'í daj nī gahui' nico ni sij. Nī guna níman ni sij quij qui'yanj naco daj, gui'yaj Yan'anj.

6 Nī xi'í si guiran' ni sij, nī digyán Yan'anj rian né' sisi si gahuin ruhua né' gui'yaj né' nga si quij

hua daj rún' gui'yaj ni sij asij ná. ⁷ Ngaa n̄i s̄i guinico' a ni é re' yan'anj gui'yaj ra'a ni tsínj daj rún' gui'yaj gō'ngo ni sij. N̄i hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj: "Ni gan'anj gane ni sij x̄a ni sij gō'o ni sij. N̄i naxuman ni sij, n̄i quij ducu ni sij." Daj gataj si-nuguan' Yan'anj. ⁸ Ngaa n̄i s̄i gui'yaj squira' né' nḡa ni yun'unj x̄ana daj rún' gui'yaj gō'ngo ni tsínj israelita. N̄i xi'í daj, n̄i gahui' ic̄o hūa'nij ni nḡüj urin güi, gui'yaj Yan'anj. ⁹ N̄i nun guxu'ui' ni sij gūi'yaj ni sij gaquin'. Maan si huin ruhua ni sij gūini'i ni sij sisi x̄anga' gūi'yaj Yan'anj castigo ni sij xi'í gaquin' gui'yaj ni sij. N̄i gui'yaj ni sij gaquin'. San̄i gahui' ni sij, gui'yaj xucuáj. Xi'í daj n̄i s̄i gui'yaj né' da mánj. ¹⁰ N̄i s̄i ga'mi gaquin' né' xi'í Yan'anj daj rún' gui'yaj gō'ngo ni sij. Ngaa n̄i dagahui' 'ngō ángel ni sij, gui'yaj Yan'anj.

¹¹ N̄i xi'í si guiran' ni xi né' ni sayun daj, n̄i digyán Yan'anj 'ngō nuguan' rian né' sisi s̄i gui'yaj né' ni gaquin' daj. N̄i hua n̄ica rian si-nuguan' Yan'anj asij ná sisi ḡahuin chrun né' mán né' güi huaj ḡanahuij xungüi nan. ¹² Hué dan n̄i sisi ani ruhua né' sisi hua n̄ica niman né' nḡa si-nuguan' Yan'anj, n̄i ḡa cuidado né' nḡa man'an né' sisi s̄i guinij né' rian gaquin'. ¹³ Daj rún' huin sayun chran' ni é re', n̄i hué daj huin sayun ran' daran' ni nḡüj. N̄i ḡa'ue ḡa yya ruhua á re' sisi s̄i duna Yan'anj si guiran' ni é re' 'ngō sayun na'ue ḡunucuj ni é re' guiran' a ni é re' mánj. San̄i ngaa guiran' án re' sayun daj, n̄i digyán Yan'anj daj ḡachin a ni é re' rian sayun daj. Asij n̄i ḡa'ue ḡunucuj a ni é re' rian sayun daj, gūi'yaj Yan'anj.

14 Ngaa n̄i gahuin n̄ini a ni é re' rian ni yan'anj gui'yaj ra'a ni sij huin ín re' ni jnān 'i ruhuāj. 15 Tsínj acaj cuenta huin ín re', ruhuāj aj. Xi'í daj n̄i ga'ue x̄acaj sa' á re' da'nga' sisi nuguan' sa' huin nuguan' a'mī rian án re'. 16 N̄i ngaa nahuin yu' né', n̄i achínj jni'yaj né' rian Yan'anj xi'í si go'o né' vaso nnee vino sa' daj. Daj si daj rún' hua si-tun man'an Cristo, n̄i hué daj hua nnee vino daj rian né'. N̄i ura' da'aj né' chrachrúnj. N̄i hué 'ngō sinduj nico huin gui'yaj Cristo xi'í né'. N̄i xa n̄uguan'an né' doj chrachrúnj daj. N̄i daj rún' hua nnee cúj Cristo, n̄i hué daj hua chrachrúnj daj rian né'. 17 N̄i n̄unj si nico né', san̄i daran' né' xa urin chrachrúnj. N̄i xi'í daj, n̄i huin né' urin nnee cúj. 18 N̄i x̄acaj á re' cuenta daj gui'yaj ni tsínj israelita asij ná. Xa ni sij nnee xucu dagahui' ni sij rian Yan'anj. Xi'í daj n̄i daj rún' hua urin ngüi hué daj hua daran' ni sij rian Yan'anj.

19 Ngaa n̄i un sin huin ruhuāj gatā ngā nuguan' nan únj. Huin ruhuāj gatā sisi yya Yan'anj huin yan'anj gui'yaj ra'a ni ngüi ní'. Sé daj huin mánj. N̄i huin ruhuāj gatā sisi n̄ini huin nnee a'ui' ni sij rian yan'anj gui'yaj ra'a ni sij ní'. Sé daj huin mánj. 20 Maan si huin ruhuāj gatā sisi ngaa a'ui' ni tsínj 'na' anéj chrej xucu rian yan'anj 'yaj ra'a ni sij, n̄i sé rian Yan'anj xānga' a'ui' ni sij mánj. San̄i a'ui' ni sij rian ni nane x̄i'i. N̄i na'uej ruhuāj sisi guñicaj dugüi' ni é re' ngā ni nane x̄i'i mánj. 21 N̄i na'ue go'o a ni é re' vaso nnee riqui Señor, ngaa n̄i n̄anicaj á re' go'o a ni é re' vaso nnee riqui ni nane x̄i'i aj. N̄i na'ue gane a ni é re' rian

si-mesa Señor x̄a á r̄e' si riqui sí', ngaa n̄i n̄anicaj á r̄e' ḡane a ni é r̄e' rian si-mesa ni nan̄e x̄i'i x̄a á r̄e' mánj. ²² As̄i huin ruhua né' sisi ḡa'man ruhua Señor n̄i'yaj sij né' ní'. As̄i nucuaj né' doj daj nga sij ruhua á r̄e' a'. Sé daj huin mánj.

Haced todo para la gloria de Dios

²³ Ḡa'ue gūi'yaj né' si aran' ruhua né', ataj ni ngüi. X̄anga', san̄i sé si s̄a' huin sisi gūi'yaj né' daran' si aran' ruhua né'. X̄anga' sisi ḡa'ue gūi'yaj né' si aran' ruhua né'. San̄i n̄a'ue ḡahuin s̄a' né' sisi gūi'yaj né' daran' si aran' ruhua né'. ²⁴ S̄i nano' né' si ḡa s̄a' rian ni man'an né'. San̄i n̄ano' né' sisi ḡa s̄a' rian ango ni dugüi' né' aj.

²⁵ Ḡa'ue x̄a á r̄e' daran' ni nnee ane' rian yu'ue. N̄i s̄i nachínj snan'anj a ni é r̄e' sisi nnee daj huin nnee xucu naga'ui' ni sij rian ango yan'anj mánj. ²⁶ Daj si si'yaj Señor huin xungüi nan nga daran' si man chruhua xungüi nej.

²⁷ N̄i sisi aquínj 'ngo tsínj nun xuman ruhua ni'i Yan'anj sisi ḡan'anj x̄a r̄e' ducua sij, n̄i sisi huin ruhua r̄e' ḡan'anj r̄e' x̄a r̄e' nga sij, n̄i x̄a r̄e' daran' si riqui sij x̄a r̄e'. N̄i s̄i nachínj snan'anj r̄e' sij un nnee huin mánj. ²⁸ San̄i sisi ḡataj snan'anj 'ngo tsínj daj: “Nnee daj huin nnee xucu naga'ui' ni sij rian yan'anj 'yaj ra'a ni ngüi”, ngaa n̄i s̄i x̄a r̄e' nun s̄a' nun gūi'yaj xi'ij nga tsínj gataj daj. Daj si si ruhuj, n̄i nun gahuin yya ruhua sij sisi ḡa'ue x̄a sij nnee daj. ²⁹ N̄i ni'i man'anj r̄e' sisi sé 'ngo gaquin' huin sisi x̄a r̄e' nnee daj. San̄i ango tsínj daj, n̄i 'ngo gaquin' huin sisi x̄a sij, ruhua sij. N̄i ḡa'ue n̄achin' snan'anj 'ngo a ni é r̄e' man'anj: “Un sin huin, n̄i gūi'yā daj rún' huin ruhua ango

tsínj únj. ³⁰ Nì sisi naga'uīj si guruhua Yan'anj nga si xāj, nì un sin huin, nì guta' 'ngo tsínj daj gaquin' xirāj. Hua ní'nij riānj sisi xāj nnee daj." Hué daj nāchin' snan'anj 'ngo nì é re', ruhuāj aj.

³¹ Sanì, asì si xa né', asì si go'o né', asì si 'yaj né', nì da'ui né' guì'yaj né' daran'anj xi'í si ga'mi sa' ni ngüi rian Yan'anj anj. ³² Hué dan nì sì digyán án re' 'ngo chrej a'nan' rian ni ngüi israelita nga ni ngüi 'nā' anéj chrej nej, daran' ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Yan'anj mánj. ³³ Güendāj nì nahuij ruhuāj guì'yā daran'anj daj rún' aran' ruhua ni ngüi. Nì nitaj si nahuij ruhuāj nga si aran' ruhua man'ānj. Sanì da'nga' daj 'yā sisi ga'ue ganani ni sij, guì'yaj Yan'anj anj.

11

¹ Hué dan nì guinico' a ni é re' si-chrej man'ānj daj rún' nicōj si-chrej Cristo aj.

Atavío de las mujeres

² Nì guì'yaj sa' á re' xi'í si nanun ruhua á re' ni'yaj á re' man'ānj. Nì dagahuin a ni é re' ni nuguan' digyānj rian ni é re' nej. ³ Sanì huin ruhuāj sisi xācaj á re' cuenta sisi huin achij Cristo rian daran' ni tsínj. Nì huin achij 'ngo tsínj daj rian nicā sij. Nì huin achij Yan'anj rian Cristo.

⁴ Nì sisi nun jnahui chra' 'ngo tsínj daj ngaa achínj jni'yaj sij rian Yan'anj, asì ngaa a'mi sij si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi, ngaa nì nitaj si hua ní'yanj sij rian Cristo mánj. ⁵ Sanì sisi nitaj si sīca' chra' 'ngo yun'unj xāna ngaa achínj jni'yaj unj rian Yan'anj, asì ngaa a'mi unj si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi, ngaa nì nitaj si hua ní'yanj

unj rian nica unj. Nĩ hué uyan huin sisi ga canj chra unj. ⁶ Nĩ sisi na'uej ruhua unj guiranj chra unj, ngaa nĩ dugu'naj huin sisi ga'nin' unj hueé chra unj. Nĩ sisi na'aj unj ga'nin' unj hueé chra unj, asi ga canj chra unj, ngaa nĩ guiranj unj chra unj nánj.

⁷ Si guiranj 'ngo tsínj daj chra sij mánj. Daj si hué sij digyán daj hua Yan'anj xacaj ni ngüi cuenta sisi sa' man'an Yan'anj ngaa guini'i ni sij 'ngo tsínj sno'o. Nĩ xacaj ni ngüi cuenta sisi sa' 'ngo tsínj sno'o ngaa guini'i ni sij 'ngo yun'unj xana. ⁸ Daj si nun guiri Yan'anj tsínj sno'o rian yun'unj xana. Sanj Yan'anj guiri yun'unj xana rian tsínj sno'o. ⁹ Nĩ nun gui'yaj Yan'anj tsínj sno'o xi'í yun'unj xana. Sanj gui'yaj Yan'anj yun'unj xana xi'í tsínj sno'o. ¹⁰ Ngaa nĩ hua nian sisi guita chra 'ngo yun'unj xana daj 'ngo atsiy huin-ín' 'ngo da'nga' digyán sisi huin achij nica unj rian unj. Ngaa nĩ guini'i ni ángel sisi 'yaj sa' unj.

¹¹ Sanj rian Señor, nĩ si ga'ue ga nĩ'na' 'ngo tsínj daj sisi nitaj si nne 'ngo yun'unj xana. Nĩ si ga'ue ga nĩ'na' 'ngo yun'unj xana sisi nitaj 'ngo tsínj. ¹² Daj si xi'í tsínj, nĩ gahuin yun'unj xana rian xungüi nan. Sanj xi'í yun'unj xana, nĩ a'nga tsínj. Nĩ Yan'anj gui'yaj daran'anj. ¹³ Gataj né' sisi hua sa' ngaa achínj jni'yaj 'ngo yun'unj xana rian Yan'anj ngaa nitaj si sica' chra unj ní'. Sé daj huin mánj. ¹⁴ Ni'i daran' né' sisi nitaj si hua sa'aj nata' nasa' chra 'ngo tsínj daj. ¹⁵ Sanj si sa' rian 'ngo yun'unj xana huin sisi duna unj si ga xacan duhue chra unj, ruhua ni ngüi. Nĩ riqui

Yan'anj sisi guiranj hueé xacan daj chra unj. Daj si daj rún' huin 'ngo si ránj chra unj, nī hueé daj huin duhue unj. ¹⁶ Nī sisi hua 'ngo a ni é re' na'uej ruhua gunun ni nuguan' nan, nī huin ruhuāj guini'i a ni é re' sisi nitaj ango ducuanj 'yaj ni únj. Nī hueé nan huin ducuanj 'yaj ango ni ngüi nico' Yan'anj nej.

Abusos en la Cena del Señor

¹⁷ Nī na'ue ga'mi sa'āj xi'í ni é re' nga nuguan' ga'mī nan gunun a ni é re'. Daj si ngaa nahuin yu' ni é re', nī 'yaj xi'i a ni é re' nga si-chrej Yan'anj. Nī sī gahui sa' á re' xi'í si 'yaj á re' rún' huaj. ¹⁸ Hua sini yan gataj snan'an gunun a ni é re' xi'í si nun hua uyan ruhua daran' án re'. Daj si gunūnj nuguan' sisi 'yaj nini da'aj á re' rian dugüi' a ni é re' ngaa nahuin yu' a ni é re'. Nī hua da'aj xuman ruhuāj sisi hueé daj huin xanga'. ¹⁹ Nī dugu'naj hua sisi ganun guitsi ruhua dugüi' a ni é re'. Xi'í daj nī guini'i né' daj hua yya go'ngo a ni é re' nico' xanga' Yan'anj. ²⁰ Hueé dan nī ngaa nahuin yu' a ni é re', nī ani ruhua á re' sisi xi'í si gui'yaj á re' cena si-cena Señor nahuin yu' a ni é re', ruhua á re'. Sanj sé si xanga' gui'yaj a ni é re' si-cena Señor mánj. ²¹ Daj si ngaa síj hora xa á re', nī huin yoq sini a ni é re' da'a á re' si xa á re'. Nī achin xi'nā riqui ango ni é re' gunáj da rucu. Nī hua xini ango a ni é re' nej. ²² Nitaj nunj huaj ducua á re' sisi xa siní re', nī go'o re' ní'. Nī un sin huin nī 'yaj quij a ni é re' rian ni tsínj nico' Jesús únj. Nī ri' ni ngüi niqui si-na'aj 'yaj á re' nej. Daj gatā gunun a ni é re', ruhua á

re' únj. Ga'mi sa'āj xi'í a ni é re' ní'. Xi'í nuguan' nan sĭ ga'uē mánj.

Institución de la Cena del Señor

²³ Daj si digyán Señor Jesús 'ngo nuguan' riānj. Nĭ hué nuguan' daj digyānj rian án re' nej. Nĭ nuguan' daj huin: Hué gue, nĭ ngaa naga'ui' tsínj daj Señor Jesús rian ni tsínj nicaj sun, nĭ guida'a Jesús chrachrúnj. ²⁴ Nĭ ngaa guisĭj naga'ui' sij si guruhua Yan'anj, nĭ gura' da'aj sij chrachrúnj daj, nĭ gataj sij:

—Guida'a á re' chrachrúnj nan xā á re'. Nan huin nnee cū nariquĭj xi'í a ni é re'. Nĭ hué daj gui'yaj á re' sisi nanun ruhua á re' nĭ'yaj á re' man'anj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

²⁵ Nĭ ngaa guisĭj xa sti'nĭ ni sij, nĭ guida'a Jesús vaso nĭn nnee vino, nĭ gataj sij:

—Hué nnee nan huin nuguan' naca gui'yaj yya Yan'anj ngā si-tun man'anj rian án re'. Nĭ da yun yun go'o a ni é re' nnee nan, nĭ gānanun ruhua á re' nĭ'yaj á re' man'anj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

²⁶ Nĭ huin ruhuāj gatā sisi da güi ga'na' Señor nĭ da yun yun xā á re' chrachrúnj daj, nĭ go'o a ni é re' rian vaso daj, nĭ digyán án re' rian ni ngüi sisi daj gahui' Señor xi'í a ni é re'.

Tomando la Cena indignamente

²⁷ Hué dan nĭ sisi hua 'ngo dugüi' né' xa chrachrúnj daj, asĭ go'o sij rian vaso daj, ngaa nitaj si hua ní'yanj sij rian Señor, nĭ da'ui sij gaquin' xi'í nnee cúj Señor ngā si-tun man'an Señor nej. ²⁸ Xi'í daj nĭ hua niān xācaj go'ngo

né' cuenta daj gui'yaj go'ngo né'. Ngaa n̄i ga'ue xa né' chrachrúnj daj. N̄i ga'ue go'o né' rian vaso da nej. ²⁹ Daj si tsínj xa chrachrúnj daj, n̄i go'o sij rian vaso daj ngaa nun xacaj sij cuenta sisi nneē cúj Señor huin, n̄i gahuin sij castigo xi'í si xa sij go'o sij aj. ³⁰ Xi'í daj n̄i a'nan' nico ni é re'. N̄i hua nichre nneē cúj ni é re' nej. N̄i hua gahui' go'ngo ni é re' nej.

³¹ N̄i sisi guñi'yaj s̄a' né' xi'í si-gaquin' mun'ún' sisi da'ui yya né' gaquin', n̄i s̄i gahuin né' castigo, gui'yaj Señor, ruhua né'. ³² San̄i xi'í si ni'i Señor sisi da'ui né' gaquin', n̄i gahuin castigo né', gui'yaj Señor. N̄i hué daj 'yaj sij sisi s̄i gahuin né' castigo güi ga'na' ruhua' yún sij nagui'yaj yya sij nga si-gaquin' ni ngüi man chruhua xungüi gaquin' nan.

³³ Xi'í daj n̄i ngaa nahuin yu' a ni é re' huin ín re' jn̄an nga xica'uī xa nuguan'an a ni é re', n̄i gana'uij go'ngo ni é re' ni dugüi' a ni é re'. Ngaa n̄i uyan xa daran' ni é re'. ³⁴ Sisi achin xi'na riqui 'ngo a ni é re', n̄i xa sij ducua' sij. Ngaa n̄i nitaj si gui'yaj Yan'anj castigo sij xi'í si 'yaj sij ngaa nahuin yu' a ni é re'. N̄i ango ni nuguan' gachínj snan'anj án re' man'ānj, n̄i nagui'yaj yyāj ngaa guch̄ij ni'yā rian man án re'.

12

Dones espirituales

¹ Huin ruhuāj sisi xacaj á re' cuenta xi'í sun s̄a' nicaj né', 'yaj Espíritu Santo huin ín re' jn̄an nga xica'uī. ² Ni'i a ni é re' sisi ngaa achin guxuman ruhua á re' ni'yaj á re' Yan'anj, n̄i chéj a ni é re'

rian yan'anj na'ue ga'mi, gui'yaj ni dugüi' a ni é re'. ³ Xi'í daj ni ataj snan'an gunun a ni é re' sisi ni a 'ngo tsínj si ga'ue gataj: "Quij hua Jesús", ngaa a'mi sij si gui'yaj Espíritu Santo mánj. Ni si ga'ue gataj 'ngo tsínj daj: "Jesús huin Señor", ngaa nitaj Espíritu Santo nne niman sij mánj.

⁴ Ni hua nini go'ngo sun riqui Espíritu Santo nicaj go'ngo né'. Sanj urin Espíritu Santo riqui go'ngo sun daj rian né'. ⁵ Ni hua nini go'ngo sun 'yaj sun go'ngo né' rian ni dugüi' né'. Sanj urin Señor riqui go'ngo sun rian né'. ⁶ Ni hua nini go'ngo sun 'yaj sun Yan'anj chruhua niman da go'ngo né'. Sanj hué gue Yan'anj 'yaj sisi ga'ue gui'yaj né' daran' ni rasun daj.

⁷ Ni riqui Espíritu Santo 'ngo sun nicaj da go'ngo né'. Ni sun daj huin 'ngo da'nga' digyán sisi nne Espíritu Santo niman né'. Ni guiman sa' né', 'yaj sun riqui Espíritu Santo rian né'. ⁸ Hué dan ni a'mi 'ngo jnánj né' nuguan' chrun sa', 'yaj Espíritu Santo. Ni hué gue Espíritu Santo 'yaj sisi ni'i sa' ango jnánj né' daj ani ruhua man'an Yan'anj. ⁹ Ni 'yaj sa' Espíritu Santo sisi guxuman sa' ruhua ango jnánj né'. Ni ganahuin ni ngüi a'nan', gui'yaj ango jnánj né', 'yaj Espíritu Santo nej. ¹⁰ Ni riqui Espíritu Santo sisi ga'ue gui'yaj sa' ángo jnánj né' 'ngo si sa', gui'yaj Yan'anj. Ni ga'mi ángo jnánj né' nuguan' ga'ui' Yan'anj rian sí'. Ni guini'i ángo jnánj né' daj hua nane a'mi go'ngo né'. Ni ni'i sij sisi si-nane Espíritu Santo a'mi né' ní', asj si-nane sichre huin si a'mi né' sa'. Ni ga'ue ga'mi ángo jnánj né' ga'i rian snan'anj naca huin snan'anj nun ni'i man'an sí'. Ni ga'ue

naṭa' ango jnánj né' un sin huin ruhua nuguan' naṭa daj gaṭa, 'yaj Espíritu Santo nej.

11 Nḡ man'an Espíritu Santo 'yaj sisiḡ ḡunucuaḡ ḡo'ngo ni jnánj né' ḡuḡ'yaj sun né' sun nicaj né'. Sanḡ hua nḡni si riqui Espíritu Santo rian da ḡo'ngo né'. Daj si riqui sij rian né' daj rún' huin ruhua man'an sij.

12 Nḡ nḡnj si ga'ḡ nneeḡ cúḡ 'ngo tsínj nicaj dugüi', sanḡ urin nneeḡ cúḡ sij huin. Nḡ daj rún' nneeḡ cúḡ 'ngo tsínj daj, nḡ hué daj huin daran' né' huin né' ni ḡüḡ nico' Cristo. Nḡ huin né' urin ḡüḡ. 13 Nḡ ngaa gata' nneeḡ né', nḡ ḡuḡ'yaj Espíritu Santo sisiḡ ḡahuin daran' né' urin nneeḡ cúḡ Cristo. Nḡ da'aj né' huin ni ḡüḡ israelita. Nḡ ango da'aj né' huin ni ḡüḡ 'na' anéj chrej. Nḡ ángo da'aj né' huin ni ḡüḡ 'yaj sun yun rian xuru'ue. Nḡ ángo da'aj né' huin ni ḡüḡ nitaj si 'yaj sun yun nej. Nḡ nne Espíritu Santo chruhua niman daran' né', ḡuḡ'yaj Yan'anj.

14 Nḡ sé urin rasun huin nneeḡ cúḡ 'ngo tsínj daj. Sanḡ ga'ḡ nneeḡ cúḡ sij huin. 15 ḡuḡ'yó' cuenta sisiḡ ḡa'ue ḡa'mi dacó'. Nḡ ḡataj-á' ḡunun nneeḡ cú': "Xi'í si sé ra'á re' huḡnj, nḡ nitaj si nicaj dugüi'ḡj ḡa re' mánj." Daj ḡataj dacó' si ruhuaj. Nḡ nḡnj si hué daj ḡataj dacó', sanḡ hué ḡue nicaj dugüi' dacó' ḡa nneeḡ cú'. 16 Nḡ hué ducuánj daj huin sisiḡ ḡataj chraquí' ḡunun nneeḡ cú': "Xi'í si sé rundij rián re' huḡnj, nḡ nitaj si nicaj dugüi'ḡj ḡa re' mánj." Sisiḡ hué daj ḡataj chraquí', sanḡ hua ḡue nicaj dugüi' chraquí' ḡa nneeḡ cú'. 17 Nḡ sisiḡ daran' nneeḡ cú' huin rundij riún', nḡ si ga'ue

gūnun' nuguan' mánj. Nī sisi daran' nnee cú' huin chraquí', nī sī ga'ue gūchrún' mánj.

18 Nī daj rún' garan' ruhua Yan'anj, nī hué daj guí'yaj gō'ngo nnee cú'. Nī riqui Yan'anj daj guí'yaj gō'ngo nnee cú'. 19 Nī sisi uyan ga daran' nnee cúj né', nī sé ngüi huin né' mánj. 20 Xanga' nī ga'í nnee cúj né' nicaj dugüi', sanī urin nnee cúj né' hua nánj. 21 Nitaj si ataj rundij riún' gūnun ra'a né': "Nitaj si huín re' riānj mánj." Sé daj a'mi rundij riún' mánj. Nī nitaj si ataj chra né' gūnun dacó': "Nitaj si huín re' riānj mánj." Sé daj a'mi chra né' mánj.

22 Nī ani ruhua né' sisi ninaj 'ngo nnee cúj né' si ruhuaj. Sanī hua yya sisi ní'yanj nin' ruhua nnee cúj né' daj. 23 Nī ani ruhua né' sisi nitaj si ní'yanj nico 'ngo nnee cúj né'. Xi'í daj nī nique sa' né' 'yaj né'. Nī naránj sa' né' atsi rian hua na'aj nnee cúj né'. 24 Nī sé daj 'yaj né' nga ango nnee cúj né'. Daj si nitaj si na'aj né' 'yaj ango nnee cúj né' daj. Sanī garúnj Yan'anj sisi hué daj ga nnee cúj né'. Nī ani ruhua né' sisi nitaj si ní'yanj nico 'ngo nnee cúj né'. Sanī Yan'anj huin ruhua sisi dugumi sa' né' nnee cúj né' daj. 25 Nī na'uej ruhua Yan'anj si gūnun' ni dugüi' nnee cúj né'. Sanī huin ruhua Yan'anj si nahuij ruhua 'ngo nnee cúj né' nga nnee cúj ango né'. 26 Nī sisi guíran' xi'í 'ngo nnee cúj né', nī nani ruhua nin' nnee cúj né'. Nī sisi a'mi sa' ni ngüi xi'í 'ngo nnee cúj né', nī huin niā' ruhua nin' nnee cúj né'.

27 Hué nnee cúj Cristo huin ín re'. Nī da gō'ngo ni é re' huin nnee cúj sij nej. 28 Nī gune' Yan'anj gō'ngo né' guí'yaj sun né' rian daran' ni ngüi

nico' Yan'anj. Nĭ gui'yaj Yan'anj sisi guñiquin' sini ni apóstol ni tsínj nata' si-nuguan' Yan'anj rian daran' ni ngüi. Ngaa nĭ ango né' huin ni tsínj a'ui' nuguan' riqui Yan'anj rian ni sij. Nĭ ángo né' huin ni tsínj digyán si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi. Nĭ ángo né' huin ni tsínj 'yaj si sa' 'na' xata'. Nĭ ángo né' huin ni tsínj 'yaj si nahuin ni ngüi a'nan'. Nĭ ángo né' huin ni tsínj chracuij dugüi' ni sij. Nĭ ángo né' huin ni tsínj nicaj sun scanij né'. Nĭ ángo né' huin ni tsínj a'mi snan'anj naca huin snan'anj nun ni'i ni sij.

²⁹ Nĭ sé daran' né' huin apóstol tsínj nata' si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi. Nĭ sé daran' né' huin tsínj nata' nuguan' a'ui' Yan'anj rian ni sí'. Nĭ sé daran' né' huin tsínj digyán si-nuguan' Yan'anj. Nĭ sé daran' né' huin tsínj 'yaj si sa' 'na' xata' mánj. ³⁰ Nĭ sé daran' né' huin nucuj gui'yaj ganahuin ni ngüi a'nan'. Nĭ sĭ ga'ue ga'mi daran' né' ango snan'anj naca huin snan'anj nun ni'i né'. Nĭ sé daran' né' ga'ue nata' un sin huin ruhua snan'anj daj gata. ³¹ Ngaa nĭ dugu'nu' a ni é re' sisi guñicaj a ni é re' ni sun sa' doj riqui Espíritu Santo rian án re'. Sanĭ huin ruhuaj digyānj 'ngo chrej sa' doj rian án re'.

13

La preeminencia del amor

¹ Nĭ sisi ga'ue ga'mi snan'anj a'mi ni ngüi nga snan'anj a'mi ni ángel, sanĭ sisi nitaj si 'i ruhuaj ni'yā ni dugüi'ĭj, nĭ maan si huinj daj rún' huin 'ngo yán'anj ngaa duguasĭn sij, asĭ 'ngo gaga' gasĭn agan' ni sij huinj nej. ² Nĭ

ga'ue si ga'mī nuguan' riqui Yan'anj riānj gūnun ni ngūi. Nī ga'ue sisi ni'īnj daran' ni nuguan' digyān Yan'anj rian ni ngūi. Nī ga'ue sisi ni'i sa'āj daran' nuguan'. Nī ga'ue sisi gūxuman sa' ruhuāj ni'yā Yan'anj. Nī gahuin nucuj nadunāj rian niquin' 'ngo quij xācan xi'í si xuman sa' ruhuāj ni'īnj Yan'anj. Sanī sisi nitaj si 'i ruhuāj ni'yā ni dugūi'ij, nī nitaj nunj huīnj mánj. ³ Nī ga'ue sisi gura' da'āj daran' si nicā ga'uij rian ni ngūi niqui. Nī ga'ue sisi naga'uīj nneē cū sisi gari yan'an ni sij gāca. Sanī sisi nitaj si 'i ruhuāj ni'yā ni dugūi'ij, nī nitaj si gahui sa' man'ānj mánj.

⁴ Nitaj si rá'yanj ruhua tsínj 'i ruhua ni'yaj sij dugūi' sij. Nī 'yaj sa' sij ngā ni dugūi' sij nej. Nī nitaj si huin xicoj ruhua sij ni'yaj sij ni dugūi' sij. Nī nitaj si a'mi xācan sij. Nī nitaj si nne sij nej. ⁵ Nī nitaj si a'mi quij sij rian dugūi' sij. Nī nitaj si huin yan'anj ruhua sij rian dugūi' sij. Nī nitaj si chran' sij dugūi' sij. Nī nitaj si 'yaj sij gunun sij nuguan' quij a'mi ni dugūi' sij. ⁶ Nī nitaj si numan ruhua sij ngaa 'yaj ni dugūi' sij gaquin'. Sanī huin niā' ruhua sij ni'i sij sisi unun ni ngūi nuguan' xānga'. ⁷ Nī huin nucuj sij ran' sij daran' sayun. Nī xuman ruhua sij sisi guī'yaj sa' ni dugūi' sij. Nī ana'uij sij sisi gahuin sa' daran'anj. Nī daran' ni nuguan' a'nin' ruhua tsínj 'i ruhua ni'yaj sij dugūi' sij.

⁸ Nitaj aman gānahuij si gahuin 'i ruhua né' nī'yaj né' ni dugūi' né'. Hua 'ngo gūi, nī sī ga'mi ni tsínj nuguan' a'ui' Yan'anj rian ni sij. Nī ni tsínj a'mi ni snan'anj nāca huin snan'anj nun ni'i ni ngūi, nī hua 'ngo gūi, nī sī ga'mi ni sij gā mánj. Nī ni tsínj ni'i sa' daran' nuguan', nī hua 'ngo

güi, n̄i s̄i ga'mi ni sij nuguan' da mánj. ⁹ Yyaj n̄i nun ni'i s̄a' né' daj hua ni nuguan'. N̄i achin si ga'mi s̄a' né' nuguan' a'ui' Yan'anj rian né'. ¹⁰ San̄i ngaa ganahuin s̄a' daran' nuguan' ango xungüi ga'na', n̄i 'ngo guini'i né' daran' nuguan' achin gunun né' xungüi nan.

¹¹ N̄i ngaa hua l̄i, n̄i ga'm̄i daj rún' a'mi 'ngo tsin'. N̄i gani ruhuāj daj rún' ani ruhua 'ngo tsin' nej. N̄i gunūnj daj rún' unun 'ngo tsin'. San̄i ngaa gach̄i, n̄i duna rucūj daran' si gui'yā ngaa ga l̄i. ¹² Yyaj n̄i na'ue gunun s̄a' né' ni nuguan'. N̄i ni'yaj né' ni nuguan' sisi daj rún' 'yaj né' ngaa n̄i'yaj né' rian 'ngo nnee gu'ndi' ngaa na'ue guixiguin s̄a'āj guini'yaj né' rian né'. Da'nga' daj huin ni nuguan' yyaj. San̄i hua 'ngo güi, n̄i guini'i s̄a' né' Yan'anj. Yyaj n̄i nun ni'i s̄a' man'ānj. San̄i hua 'ngo güi, n̄i guini'inj daran'anj daj rún' ni'i Yan'anj man'ānj. ¹³ N̄i hua huā'nij nuguan' sisi nitaj aman ganahuij mánj. N̄i 'ngoj huin si guxuman ruhua né' n̄i'yaj né' Yan'anj. N̄i ango nuguan' huin sisi gana'uij né' si gui'yaj s̄a' Yan'anj nga né'. N̄i ángo nuguan' huin sisi ga 'i ruhua né' n̄i'yaj né' ni dugüi' né'. San̄i nuguan' nico doj huin sisi ga 'i ruhua né' n̄i'yaj né' ni dugüi' né'.

14

El hablar en lenguas

¹ Hué dan n̄i 'ngo ga 'i ruhua á re' n̄i'yaj á re' ni dugüi' a ni é re'. N̄i n̄ano' a ni é re' sisi r̄iqui Espíritu Santo sun s̄a' rian án re'. San̄i s̄a' doj huin si gahuin ruhua á re' ga'mi a ni é re'

nuguan' digyán Yan'anj rian án re'. ² Tsínj a'mi snan'anj naca daj, ni a'mi sij rian Yan'anj. Ni sé rian ni ngüi a'mi sij mánj. Daj si na'ue gara da'nga' ruhua ni ngüi nga nuguan' a'mi sij. Ni nuguan' sa' a'mi sij daj 'na' rian Espíritu Santo. Sanj na'ue gunun ni ngüi nuguan' huí daj. ³ Sanj tsínj a'mi nuguan' a'ui' Yan'anj rian sij, ni a'mi sij rian ni ngüi. Ni 'yaj sij sisi guinico' sa' ni ngüi si-nuguan' Yan'anj. Ni 'yaj sij sisi guxuman sa' ruhua ni sij ni'yaj ni sij Yan'anj. Ni gahuin niq' doj ruhua ni sij, 'yaj sij nej. ⁴ Tsínj a'mi snan'anj naca daj, ni urin man'an sij nico' sa' doj Yan'anj, 'yaj sij. Sanj tsínj a'mi nuguan' a'ui' Yan'anj rian sí, ni sa' doj nico' daran' ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj, 'yaj sí'. ⁵ Ni huin ruhuāj sisi ga'mi daran' ni é re' snan'anj naca. Sanj sa' doj huin sisi ga'mi ni é re' nuguan' a'ui' Yan'anj rian án re'. Daj si huin achij 'ngo tsínj a'mi nuguan' ga'ui' Yan'anj rian sij daj nga ango tsínj a'mi 'ngo snan'anj naca. Sanj huin achij tsínj a'mi snan'anj naca daj sisi nata' ango tsínj un sin huin ruhua snan'anj daj gata. Ngaa ni sa' doj nico' ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Yan'anj, 'yaj sij.

⁶ Hué dan ni sisi guisí rian man án re' huin ín re' jnān nga xica'ui, ni gunun a ni é re' sisi ninanj snan'anj naca ga'mi rian án re', ruhua á re' ní'. Nitaj mánj. Sanj sisi digyānj 'ngo nuguan' ga'mi Yan'anj riānj rian án re', ni gunun a ni é re' nuguan' daj. Ni gunun a ni é re' sisi ga'mi 'ngo nuguan' chrūn, asj 'ngo nuguan' a'ui' Yan'anj riānj, asj 'ngo nuguan' digyānj rian án re'. ⁷ Ni'i né' sisi nitaj si hua ni'na' yán'anj nga riā. Ngaa ni gui'yó' cuenta sisi nitaj si naduna nanē ngaa

aráj sij yán'anj nga riá nej, nì na'ue gara da'nga' ruhua né' dáj hua chra' aráj sij mánj. ⁸ Nì sisi na'ue ga'yanj sa' 'ngo snado corneta, ngaa nì asa' ga'ue gahuin yoó ni snado gan'anj gunun' ni sij rian huin sayun únj. ⁹ Nì hué dáj 'ya nga ni é re'. Nì sisi nun ga'mi ni é re' nuguan' ga'ue gunun ni ngüi, nì asa' ga'ue gara da'nga' ruhua ni sij nga si a'mí re' únj. Maan si a'mí re' rian nane, 'yaj re', ruhuáj aj.

¹⁰ Xanga' nì ga'i nico rian snan'anj a'mi ni ngüi man chruhua xungüi nan. Nì xanga', nì hua ngüi unun si huin ruhua daran' ni snan'anj dáj gata.

¹¹ Sanì sisi nunúnj snan'anj a'mi 'ngo ni sij, ngaa nì gani ruhua sij sisi huinj 'ngo tsínj 'na' ango xuman'. Nì gani ruhua man'anj sisi tsínj dáj huin 'ngo tsínj 'na' ango xuman' nej.

¹² Nì hué dáj 'ya nga á re'. Huin ruhua á re' sisi riqui Espíritu Santo sun rian án re'. Ngaa nì nana'ui' a ni é re' sisi nahuin ra'a á re' ni sun gui'yaj sisi chracuij ni ngüi nico' Yan'anj. ¹³ Hué dan nì tsínj a'mi snan'anj naca, 'yaj Espíritu Santo, nì hua nian si gachinj jni'yaj sij rian Yan'anj sisi ga'ue nata' sij un sin huin ruhua nuguan' dáj gata rian ni ngüi unun si a'mi sij.

¹⁴ Nì sisi gachinj jni'yā 'ngo snan'anj naca rian Yan'anj, nì maan ninanj nimanj huin si achinj jni'yaj rian Yan'anj. Sanì na'ue gara da'nga' ruhuáj nga snan'anj a'mi nánj. ¹⁵ Ngaa nì un sin huin gui'yā únj. Gachinj jni'yā rian Yan'anj nga nimanj. Nì gachinj jni'yā rian Yan'anj nga cúj chraj nej. Nì garā chra' rian Yan'anj nga nimanj. Nì garā chra' rian Yan'anj nga cúj chraj nej. ¹⁶ Dáj si ngaa a'mi sa' re' rian Yan'anj nga

urin nimán re', nī asá' ga'ue gūnun ango tsínj 'na' naca si a'mí re' únj. Nī ngaa a'ui' re' si guruhua Yan'anj, nī asá' ga'ue gataj sij sisi hua yya nuguan' ga'mí re' únj. Daj si na'ue gūnun sij si a'mí re' mánj. ¹⁷ Ga'ue si hua 'ueé nuguan' ga'mí re' ngaa hué daj ga'ui' re' si guruhua Yan'anj. Sanj nun gahuin nucuj niman ango tsínj daj, gui'yaj re' mánj.

¹⁸ A'uij si guruhua Yan'anj xi'í si a'ue a'mī snan'anj naca 'na' rian Espíritu Santo daj ngá si a'mi daran' ni é re'. ¹⁹ Sanj ngaa nahuin yu' né', nī huin ruhuāj ga'mī un'un' gue nuguan' ga'ue gūnun né' daj ngá ichi' mí nuguan' na'ue gūnun né'. Daj si huin ruhuāj digyānj nuguan' ga'ue gūnun a ni é re' aj.

²⁰ Ga sica' chra á re', nī sī gani ruhua á re' daj rún' ani ruhua ni tsin'. Nī daj rún' 'yaj 'ngo tsin' ngaa nun gahuin chrunj gui'ya ni nuguan' quij hua, nī hué daj gui'yaj á re' nej. Sanj gani ruhua á re' daj rún' ani ruhua ni tsínj achij. ²¹ Nī gataj si-ley Yan'anj: “Ga'na' ni tsínj man gan' guisij ni sij rian man ni ngüi israelita, gui'yā. Nī ganata' ni sij ango snan'anj rian ni sí'. Sanj hua gue sī gūnun ni sij si-nuguan'anj.” Daj gataj Yan'anj rian ni tsínj israelita asij ná. ²² Hué dan nī ngaa a'mi né' snan'anj naca 'na' rian Espíritu Santo huin snan'anj nunun né', nī hué ni nuguan' daj huin 'ngo da'nga' rian ni tsínj nun xuman ruhua nī'yaj Yan'anj. Nī sé güenda ni ngüi xuman ruhua nī'yaj Yan'anj huin mánj. Sanj ngaa a'mi né' nuguan' a'ui' Yan'anj rian né', nī hué nuguan' daj huin 'ngo da'nga' rian né'

huin né' tsínj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. Ní sé rian ni ngüi nun xuman ruhua huin mánj.

²³ Guj'yó' cuenta sisi nahuin yu' daran' a ni é re' a'mi daran' a ni é re' snan'anj naca, nī atuj ni tsínj nun ni'i si 'yaj a ni é re', asi ni tsínj nun xuman ruhua nī'yaj Yan'anj. Ngaa nī gataj sí' sisi sinúnj ni é re' aj. ²⁴ Sanī sisi a'mi daran' a ni é re' nuguan' a'ui' Yan'anj rian án re', nī atuj 'ngo tsínj nun xuman ruhua nī'yaj Yan'anj, asi 'ngo tsínj nun ni'i si 'yaj á re', ni xacaj sí' cuenta sisi da'ui sí' gaquin', guj'yaj a ni é re'. Ngaa nī ganani ruhua sí', guj'yaj nuguan' a'mi a ni é re', ruhuāj aj. ²⁵ Hué dan nī guj'yaj Yan'anj sisi guini'i tsínj daj ni nuguan' gari hui sij chruhua niman sij. Nī ganiquin' ráj dacoj sij. Nī ga'mi sa' sij rian Yan'anj. Nī gataj sij sisi hua yya nne Yan'anj scanij a ni é re'.

²⁶ Hué dan nī ngaa nahuin yu' a ni é re' huin ín re' jnān nga xica'ui, nī ga'ue gara go'ngo ni é re' chra' rian Yan'anj, asi ga'ue digyán ango ni é re' nuguan' a'ui' Yan'anj rian sí', asi nata' ángo ni é re' un sin huin ruhuaj snan'anj naca daj gata. Sanī guj'yaj ni é re' daran'anj sisi ga'ue gahuin nucuj ni é re' nga si-chrej Yan'anj, ruhuāj aj.

²⁷ Nī ngaa ga'mi a ni é re' snan'anj naca, nī maan si ga'mi huij hua'nij ran' ni é re'. Nī gana'uij 'ngo tsínj daj da guisij ga'mi dugui' sij. Nī hua nian sisi nata' 'ngo ni é re' un sin huin ruhua nuguan' daj gata. ²⁸ Nī sisi nitaj tsínj gahuin nucuj nata' un sin huin ruhua nuguan' daj gata, nī dínj guiniquin' du'ua tsínj a'mi

snan'anj n̄aca daj. Maan si ḡa'mi sij snan'anj n̄aca daj chruhua niman sij ḡunun Yan'anj anj.

²⁹ N̄i hué ducuánj daj huin sisiŋŋaa ḡa'mi a ni é r̄e' nuguan' a'ui' Yan'anj rian án r̄e', n̄i maan si ḡa'mi hujj hua'nij ran' án r̄e'. Ngaa n̄i ḡunun s̄a' ango ni dugüi' a ni é r̄e' sisiŋŋaŋga' si-nuguan' Yan'anj huin si a'mi ni sij aj. ³⁰ Sanj sisiŋŋa' a'ui' Yan'anj 'ngō nuguan' s̄a' rian ango tsínj nne unun nuguan' a'ui' Yan'anj daj, n̄i maan si d̄una tsínj a'mi daj si ḡa'mi sí'. ³¹ Hué dan n̄i ḡa'ue nađuna dugüi' a ni é r̄e' ḡa'mi a ni é r̄e' nuguan' a'ui' Yan'anj rian án r̄e'. Xi'í daj, n̄i ḡahuin chr̄un daran' a ni é r̄e'. N̄i ḡahuin n̄ica ruhua ni é r̄e', guj'yaj nuguan' da aj. ³² N̄i ni tsínj a'mi nuguan' a'ui' Yan'anj rian ni sij, n̄i nicaj ni man'an ni sij sun rian nuguan' a'mi ni sij.

³³⁻³⁴ Daj si nitaj si 'yaj Yan'anj sisiŋŋachej ni nuguan' a'mi né'. Sanj 'yaj Yan'anj sisiŋŋa hua n̄ica daran'anj.

N̄i daj rún' digyānj rian daran' ni ngüj nico' Yan'anj, n̄i dínj ḡahuin du'ua ni yun'unj x̄ana ngaa nahuin yu' a ni é r̄e'. Daj si nitaj permiso hua sisiŋŋa' ḡa'mi ne mánj. Hua n̄ian si dagahuin ne. N̄i hué daj ataj si-ley Yan'anj nej. ³⁵ N̄i sisiŋŋa hua nuguan' huin ruhua ne daj n̄achin' snan'anj ne, n̄i asij ducuá ne n̄achin' snan'anj ne nic̄a ne. Daj si nun hua s̄a' sisiŋŋa' ḡa'mi 'ngō yun'unj x̄ana ngaa nahuin yu' a ni é r̄e' mánj.

³⁶ Ani ruhua á r̄e' sisiŋŋa' ḡaxi'i sini si-nuguan' Yan'anj nḡa á r̄e' ní'. Sé daj huin mánj. Daj si sé urin ni é r̄e' huin si nahuin ra'a si-nuguan' Yan'anj mánj. ³⁷ N̄i sisiŋŋa' ani ruhua 'ngō tsínj

daj sis̄i a'mi sij nuguan' a'ui' Yan'anj rian sij, as̄i an̄i ruhua sij sis̄i si-nuguan' sij 'n̄a' rian Esp̄iritu Santo, san̄i hua nīan si xaçaj sij cuenta sis̄i nuguan' ar̄unj nan huin nuguan' a'nin' Señor sun rīanj anj. ³⁸ N̄i sis̄i na'ue ganani'i ts̄inj daj sis̄i nuguan' ar̄unj nan 'n̄a' rian Señor, n̄i s̄i nani'i né' si-nuguan' sij mánj. ³⁹ Xi'í daj n̄i ataj snan'ān gunun a ni é re', huin ín re' jnān nga xica'uī, sis̄i gui'yaj fuerza a ni é re' ga'mi a ni é re' nuguan' a'ui' Yan'anj rian án re' aj. N̄i s̄i gataj á re' sis̄i s̄i ga'mi ni dugüi' a ni é re' snan'anj n̄aca 'n̄a' rian Esp̄iritu Santo mánj. ⁴⁰ San̄i 'ueé gui'yaj á re' daran' si 'yaj á re'. N̄i gui'yaj n̄ica á re' daran'anj nej.

15

La resurrección de los muertos

¹ Yyaj n̄i huin ruhuāj sis̄i nanun ruhua á re' si-nuguan' Yan'anj, huin nuguan' sa' natāj gunun a ni é re', huin ín re' jnān nga xica'uī. N̄i hua n̄ica ruhua á re', gui'yaj nuguan' daj. ² N̄i hué xi'í nuguan' daj, n̄i n̄acaj Yan'anj a ni é re', sis̄i ga n̄ica ruhua á re' nga nuguan' natāj rian án re' nan. N̄i hué daj gui'yaj Yan'anj sis̄i guxuman xanga' ruhua á re' n̄i'yaj á re' nuguan' daj.

³ N̄i hua sini digyānj rian án re' nuguan' riqui Yan'anj rīanj, sis̄i gahui' Cristo xi'í si-gaquin' né' daj rún' ataj si-nuguan' Yan'anj. ⁴ N̄i gachin' ni sij riqui yo'ój. Ngaa n̄i chra hua'nij güi, n̄i ganá'nij sij daj rún' ataj si-nuguan' Yan'anj nej. ⁵ Hué dan n̄i gurugüi' sij rian Pedro. As̄ij n̄i gurugüi' sij rian ni xuhuij ni ts̄inj nico' sij nej.

6 Ngaa n̄i gurugüi' ruhua' yún sij rian un'un' ciento táj doj ran' ni tsínj huin jnánj né' ngaa nahuin yu' ni sí' mán sí'. N̄i hua n̄i'na' da'aj ni sij mán ni sij nga né'. N̄i hua go'ngo ni sij gahui'.
 7 N̄i ngaa gachin doj, n̄i gurugüi' ruhua' yún sij rian tsínj gu'naj Jacobo. N̄i hué daj gurugüi' sij rian daran' ni apóstol, huin ni tsínj a'mi si-nuguan' sij rian ni ngüi. 8 N̄i da ruçu gurugüi' sij riānj. N̄i rún' huin 'ngo tsínj nun ga'nga sa' huīnj. Daj si nun guxuman sini ruhuāj n̄i'yā Jesús.

9 N̄i huīnj tsínj hua lij scanij ni apóstol huin ni tsínj a'mi si-nuguan' Jesús. N̄i na'ā si gataj ni sij riānj si huīnj 'ngo apóstol. Daj si asij sini, n̄i chran' yun'ün ni tsínj nico' Yan'anj. 10 San̄i gui'yaj Yan'anj 'ngo sinduj riānj. Xi'í daj n̄i huīnj tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj. N̄i sé si gui'yaj yun Yan'anj sinduj riānj. Daj si huaj gui'yaj sūnj daj nga daran' ni sij. San̄i sé man'ānj gui'yaj mánj. Maan si chracuij Yan'anj riānj, n̄i hué daj gui'yā. 11 Hué dan n̄i, as̄i ga'mi man'ānj, as̄i ga'mi ango ni sij, san̄i nitaj si gui'ya mánj. Uyan huin si-nuguan' ni únj. N̄i nuguan' daj gui'yaj sisi guxuman ruhua ni é re' n̄i'yaj á re' Jesús.

12 N̄i ni'i a ni é re' sisi a'mi ni únj sisi ganá'nij Cristo scanij ni níman. Ngaa n̄i un sin huin, n̄i ataj go'ngo a ni é re' sisi s̄i ganá'nij ni niman únj. 13 San̄i sisi s̄i na'nij ni níman, n̄i huin ruhuaj gata sisi nun ganá'nij Cristo nej. 14 N̄i sisi nun ganá'nij Cristo, ni nitaj si ní'yanj nuguan' ga'mi ni únj rian án re' mánj. N̄i nitaj si ní'yanj si xuman ruhua á re' ni'yaj á re' Cristo mánj. 15 N̄i sisi

hué daj huin, n̄i huin ni únj tsínj digya' yun'unj a'mi si-nuguan' Yan'anj. Daj si a'mi ni únj sisi ganá'nij Cristo scanij ni níman, gui'yaj Yan'anj. N̄i sisi sé si xanga' gana'nij ni níman, ngaa n̄i sé si xanga' si ganá'nij Cristo, gui'yaj Yan'anj nej. ¹⁶ N̄i sisi s̄i na'nij ni níman, n̄i huin ruhuaj gata sisi nun ganá'nij Cristo nej. ¹⁷ N̄i sisi nun ganá'nij Cristo, n̄i nitaj si ní'yanj si xuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Cristo. N̄i hua gue da'ui a ni é re' gaquin' nej. ¹⁸ N̄i sisi hué daj huin, n̄i hué daj ga ni'ya ni ngüi gahui', huin ni ngüi guxuman ruhua ni'yaj Cristo. ¹⁹ N̄i sisi urin si ana'uí' sisi gui'yaj sa' Cristo ngo' ngaa mún' xungüi nan, sanj niq̄i nimún' daj nga daran' ango ni ngüi.

²⁰ Sanj xanga' yya sisi ganá'nij Cristo. N̄i gahuin sij tsínj ganá'nij sini yan scanij ni níman. ²¹ N̄i xi'í urin tsínj gui'yaj, n̄i gahui' daran' ni ngüi. Sanj xi'í urin ango tsínj gui'yaj, n̄i gana'nij ni ngüi aj. ²² Xi'í tsínj gu'naj Adán, n̄i gahui' daran' ni ngüi. Sanj nga xi'í Cristo, n̄i ga n̄i'na' daran' ni ngüi aj.

²³ Sanj n̄ini huin ngaa ná'nij gō'ngo ni níman: Asij sini ganá'nij Cristo. Ngaa n̄i ngaa ga'na' ruhua' yún sij, n̄i gana'nij ni ngüi guinicaj dugüi' nga sij. ²⁴ Ngaa n̄i ganahuij daran'anj. Hué dan n̄i ga'ne Cristo daran' sun nicaj ni ngüi. N̄i ga'ne sij daran' sun nicaj ni yan'anj huin achij xata' nga chruhua xungüi nej. Ngaa n̄i naga'ui' Cristo daran' si-sun sij rian Yan'anj xanga', huin chrej né'. ²⁵ N̄i hua n̄ian si guinicaj sun Cristo da guta' sij dacój sij xiráj daran' si unun' nga sij. ²⁶ Hué dan n̄i gui'yaj gana Cristo rian ango xi'i. N̄i xi'i

daj 'yaj sisi ahui' ni ngüi. Ngaa ni guisij ganahuij daran' si unun' nga Cristo.

²⁷ Daj si Yan'anj gui'yaj sisi guta' Cristo dacój sij rian daran'anj. Hué daj ataj si-nuguan' Yan'anj. Ni ngaa ataj Yan'anj sisi nicaj sun Cristo rian daran'anj, ni hua yya nitaj si nicaj sun Cristo rian man'an Yan'anj manj. Daj si hué man'an Yan'anj gui'yaj sisi guinicaj Cristo sun rian daran'anj.

²⁸ Ni ngaa guinicaj sun Cristo rian daran'anj, ni naga'ui' sij daran' si-sun sij rian Yan'anj. Ni hué sij huin da'nij Yan'anj. Ni hué Yan'anj gui'yaj sisi guinicaj Cristo sun rian daran'anj. Hué dan ni guinicaj nin' man'an Yan'anj sun rian daran'anj, gui'yaj Cristo.

²⁹ Ni sisi si na'nij ni niman, ni un sin huin ni ata' nnee go'ngo ni ngüi nga si-xugüi ni niman, ruhua á re' únj. ³⁰ Ni un sin huin ni nico' huaj, huaj ni únj rian huin ruhua ni tsínj dagahui' ni sij ni únj, ruhua á re' únj. ³¹ Xanga' ni huin nia' ruhuāj sisi xuman ruhua á re' ni'yaj á re' Señor Jesucristo, huin in re' jnún' nga xica'uí'. Ni hué daj ani yya ruhuāj sisi go'ngo güi gahuij xi'í si-nuguan' Yan'anj. ³² Ni guiran'anj sayun, gui'yaj ni tsínj huee man xuman' Efeso. Ni sisi si na'nij ni niman, ni un sin huin gui'yaj ganāj xi'í ni sayun ran'anj, ruhua á re' únj. Ni sisi xanga' sisi si na'nij ni niman, ni maan si gui'yaj né' daj rún' ataj go'ngo ni ngüi: "Maan si xo'. Ni maan si go'o' si a'yoj gahui'", ataj ni ngüi daj.

³³ Si duna á re' sisi digya' yun'unj go'ngo ni tsínj a ni é re' manj. Daj si hua yya: "Sisi guinicaj dugüi' né' nga ni tsínj xi'i, ni guere' chrej sa' huaj

né'", guí'yaj ni sij. ³⁴ Nānicaj ruhua á re' 'ngō chrej nīca. Nī sī guí'yaj á re' gaquin'. Daj si hua gō'ngo ni é re' nun ni'i Yan'anj. Nī ataj snan'ān nuguan' nan rian án re' sisī guīri' a ni é re' si-na'aj.

³⁵ Nī sisī ruhuaj, nī nāchin' snan'anj 'ngō a ni é re': "Daj gāna'nij ni níman, nī daj gā nnee cúj ni tsínj gāna'nij daj", gataj á re' únj. ³⁶ Sanī tsínj nī'yun huín re' sisī hué daj a'mí re'. Ngaa unūn né' 'ngō cān, nī hua niān sisī gāhui' cān daj. Ngaa nī xīra' coj, guí'yaj. Sanī sisī nitaj si guere' cān daj rīqui yo'ój, nī na'ue xīra' coj aj.

³⁷ Nī sé coj daj unūn re' sisī gānij. Sanī unūn re' man'an cān rīqui yo'ój, huín cān strigo, asī ango ni cān unūn re'. ³⁸ Da' sīj nī guí'yaj Yan'anj sisī da nīni gā gō'ngo ni coj, daj rún' garan' ruhua Yan'anj. Nī da nīni gā gō'ngo ni cān xīra', 'yaj Yan'anj nej. ³⁹ Nī sé uyan hua daran' ni nnee. Nīni hua nnee ni ngūi. Nī nīni hua nnee ni xucu. Nī nīni hua nnee ni xataj ngā nnee ni xucuj nej. ⁴⁰ Nī hua 'ueé ni si mán xata' ngā ni si mán rian yo'ój nej. Sanī nīni huín ni si mán xata'. Nī nīni huín ni si mán rian yo'ój nej. ⁴¹ Nī nīni xiguin güi. Nī nīni xiguin yahuj. Nī nīni xiguin yati'. Nī nīni xiguin gō'ngo ni yati' nej.

⁴² Nī hué daj gāhuin ngaa gāna'nij ni níman. Ngaa gāchin' ni sij né', nī huín né' níman gūchru. Sanī ngaa gāna'nij né', nī gāhuín né' ni tsínj sī ga'ue gūchru mánj. ⁴³ Nī gāchin' ni sij 'ngō né', huín né' 'ngō ni níman nitaj si ní'yanj. Sanī gāna'nij ruhua' yún né', gānahuin sa' 'ueé né'. Nī gāchin' ni sij 'ngō níman na'ue guisiqui', huín

né'. Sanj gāna'nij né', gāhuin né' 'ngo ni tsínj nucaj. ⁴⁴ Nj gāchin' ni sij né', huin né' nnee. Sanj ngaa gāna'nij né', nj nahuin nača nnee cú'. Nj gāne njganj né', guj'yaj Espíritu Santo. Nj hua nnee cúj né'. Nj njini gāhuin né' ngaa gāna'nij né', guj'yaj Espíritu Santo.

⁴⁵ Nj hué daj gataj rian si-nuguan' Yan'anj: “Hua sini yan Adán gahuin 'ngo tsínj hua nj'na', guj'yaj Yan'anj.” Hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj. Sanj ga'na' ango Adán. Nj riqui sí' sisi gā nj'na' njganj né'. Nj ango Adán daj huin Cristo. Nj njini huin nnee cúj Cristo. ⁴⁶ Sanj hua sini nj ga nj'no' ngā nnee cúj né' chruhua xungüi nan. Da' síj da gānahuin nača nnee cúj né', guj'yaj Espíritu Santo. ⁴⁷ Tsínj gahuin sini daj guj'yaj Yan'anj yo'ój sij, gū'naj sij Adán. Nj gahuin sij yo'ój. Sanj ango tsínj daj huin Cristo ga'na' sí' xata'. ⁴⁸ Nj daj rún' gahuin sini Adán yo'ój, nj hué daj huin daran' né' yo'ój nej. Nj daj rún' huin Cristo 'ngo tsínj ga'na' xata', nj hué daj gāhuin ni ngüi gāne xata' ngā sij nej. ⁴⁹ Nj daj rún' gahuin tsínj huin yo'ój daj, nj hué daj huin né'. Sanj daj rún' huin tsínj ga'na' xata', nj hué daj gāhuin né'.

⁵⁰ Nj ataj snan'ān gūnun a ni é re' huin jnún' ngā xica'uí' sisi na'ue gān'anj gāne né' rian nicaj sun Yan'anj ngaa hua guē nnee cúj né', tun né'. Nj sj ga'ue gāne 'ngo ni si gāhui' rian nicaj sun Yan'anj. Daj si nitaj si ahui' ni ngüi mán yu'uj da mánj.

⁵¹ Sanj gataj snan'ān gūnun a ni é re' 'ngo nuguan' sa' huin 'ngo nuguan' garij hui Yan'anj.

Ni nuguan' daj huin: Sé daran' né' gahui'. Sani naduna daran' né', gui'yaj Yan'anj. ⁵² Ni hora le'ej gadin', ni naduna né', gui'yaj Yan'anj. Ni güi ganahuij xungüi, ni urin yun guixinga' ga'yanj ángel trompeta. Ni gana'nij daran' ni niman, sisi gahuin ni sij tsínj si ga'ue gahui'. Ni naduna né', gui'yaj Yan'anj.

⁵³ Yyaj ni huin né' tsínj guchru. Sani hua nian sisi gahuin né' tsínj na'ue guchru. Yyaj ni huin né' tsínj gahui'. Sani hua nian sisi gahuin né' tsínj na'ue gahui'. ⁵⁴ Hué dan ni huin né' 'ngo tsínj gahui'. Ni huin né' 'ngo tsínj guchru nej. Sani hua nian si gahuin né' tsínj si ga'ue gahui' nga tsínj si ga'ue guchru nej. Ngaa ni gahuin yya daj rún' gataj rian si-nuguan' Yan'anj: "Si gahui' né' ga mánj. Daj si gui'yaj gana né' rian xi'i 'yaj si ahui' né'. ⁵⁵ Ni nani ruhua né', 'yaj si ahui' né'. Sani ango xungüi ga'na', ni si gahui' né' ga mánj. Daj si gui'yaj gana né' rian xi'i 'yaj si ahui' né'." Daj gataj rian si-nuguan' Yan'anj. ⁵⁶ Da'ui ni ngüi gaquin'. Xi'í daj ni nani ruhua ni sij ngaa ahui' ni sij. Ni si-ley Yan'anj 'yaj sisi ataj né' gaquin'. ⁵⁷ Sani ga'ui' né' si guruhua Yan'anj. Daj si xi'í Señor Jesucristo, ni ga'ue gui'yaj gana né' rian gaquin' da'ui né'.

⁵⁸ Ni 'i ruhuāj ni'yā ni é re' huin ín re' jnánj né'. Ni xi'í si gatā gunun a ni é re', ni ga nica ruhua á re' nga si-chrej Yan'anj. Ni gahuin ran niman án re' nga si-nuguan' Yan'anj nej. Ni gui'yaj fuerza ni é re' sisi niganj gui'yaj sun a ni é re' si-sun Señor. Daj si ni'i ni é re' sisi sé si-sun Señor huin 'ngo sun yun ngaa 'yaj sun ni é re' rian Señor.

16

La ofrenda para los santos

¹ Yyaj n̄i ga'mī DOJ rian án re' xi'í ofrenda a'ui' ni é re' rian ni tsínj sa' xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. N̄i gui'yaj á re' daj rún' gataj snan'ān rian ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Jesús mán estado Galacia. ² N̄i gō'ngo güi gudungu, n̄i ga'nij n̄ini a ni é re' DOJ san'anj ducuá á re'. N̄i ga'nij sa' ni é re' daj rún' gui'yaj gana gō'ngo a ni é re'. Ngaa n̄i ngaa guisī rian man án re', n̄i nitaj si hua nian si ga'nij n̄ini ni é re' san'anj da mánj. ³ N̄i ngaa guisī rian man án re', n̄i ga'nij ni tsínj gan'anj xuman' Jerusalén, huin ni sij ni tsínj nacui a ni é re'. N̄i ga'uīj yanj ra'a ni sij sisi n̄icaj ni sij ofrenda 'yaj ni é re' gan'anj ni sij ga'ui' ni sij ra'a ni tsínj mán yu'uj daj. ⁴ N̄i sisi hua 'ngo si xi'i gan'anj man'ānj nej, n̄i gan'anj ni sij ngāj.

Planes de Pablo

⁵ N̄i ngaa gahui gan'ān, n̄i hua nian gachīnj estado Macedonia. Ngaa síj gachīnj estado daj, n̄i guisī xánj án re'. ⁶ Si ruhuaj n̄i gūnā gō'ngo ni güi guiman né'. Asī si ruhuaj, n̄i gūnā guiman né' ni yahui nuhuij. Ngaa n̄i ga'ue chracuij ni é re' man'ānj ngaa gahui gan'ān ango yu'uj. ⁷ Nitaj si huin ruhuāj sisi DOJ gue güi gūnā guiman né' mánj. San̄i huin ruhuāj sisi ngaa guisī, n̄i gahuin rānj guiman né' sisi hué daj aran' ruhua Señor. ⁸ San̄i gūnā xuman' Efeso da' güi gahuin gui'yanj Pentecostés, ruhuāj aj. ⁹ N̄i ducu huin ruhuāj gui'yaj súnj si-sun Señor yu'uj nan. Daj si huin

ruhua ni ngüi gūnun ni sij si-nuguan' Yan'anj. Sanī hua nico ni tsínj chran' yun'unj man'ānj.

¹⁰ Nī sisi guisij tsínj gu'naj Timoteo rian man án re', nī guī'yaj ni é re' sisi gahuin niā' ruhua sij guna sij guīman án re'. Daj si 'yaj sun sij si-sun Señor daj rún' 'yaj man'ānj nej. ¹¹ Nī si gani ruhua nī a 'ngo a ni é re' sisi nitaj si ní'yanj sij mánj. Nī gan'anj na'nij ni é re' sisi gan'anj din'inj sij ga'na' nī'yaj sij rian nnēj. Daj si ana'uī sisi ga'na' sij nga ango ni jnánj né'.

¹² Nī gachínj jni'yā rian jnánj né' Apolos sisi gūchi' nī'yaj sij nga ango ni jnánj né' rian man án re'. Sanī nun ga'uej ruhua sij gūchi' sij yyaj. Sanī da güi guixi'nij rian sij, nī gūchi' sij rian án re' aj.

Salutaciones finales

¹³ Dugumi a ni é re' man'an án re' sisi ga nīca ruhua á re' nga nuguan' xuman ruhua á re'. Nī gahuin ran sa' ruhua á re' nga si-nuguan' Yan'anj nej. Nī guī'yaj nucuj á re' niman án re' nej. ¹⁴ Nī nga daran' si 'yaj á re', nī ga 'i ruhua á re' nī'yaj á re' ni dugüi' a ni é re'.

¹⁵ Ni'i a ni é re' huin jnān nga xica'uī sisi guxuman sini ruhua ni dugüi' Estéfanos ni'yaj ni sij Jesús rian daran' ni tsínj mán estado Acaya. Nī chracuij 'ueé ni sij nga ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. ¹⁶ Nī huin ruhuāj si gūnun sa' ni é re' si-nuguan' ni tsínj 'yaj sun daj rún' 'yaj sun ni dugüi' Estéfanos. Nī gūnun sa' á re' si-nuguan' ni tsínj chracuij nga si-sun Yan'anj nej. ¹⁷ Nī gahuin niā' ruhuāj sisi ga'na' huā'nij ran' tsínj gu'naj Estéfanos nga Fortunato nga Acaico

riānj. Daj si daj rún' mán án re' ngāj, n̄ hué daj 'yaj ni sij. ¹⁸ N̄i nahuin niā' ruhuāj ngā ni é re', gui'yaj ni sij. N̄i hua niān si guini'i a ni é re' daj rún' 'yaj s̄a' ni sij.

¹⁹ A'n̄j ni ngüi nico' Yan'anj man estado Asia nuguan' huaj rian án re'. N̄i hué daj a'n̄j n̄ngüej nica tsínj gu'naj Aquila ngā Priscila ngā daran' ni ngüi nahuin yu' ducúa n̄ngüej nica sij nuguan' huaj rian án re' ngā si-xugüi Señor.

²⁰ N̄i daran' ni jnánj né' a'n̄j nuguan' huaj rian án re'. N̄i xi'í Señor, n̄i garun du'ua go'ngo a ni é re' ni dugüi' ni é re'.

²¹ Huēj huin Pablo. N̄i arūnj letra nan huin 'ngo nuguan' a'n̄i huaj rian án re'.

²² N̄i sisi hua 'ngo dugüi' a ni é re' nitaj si 'i ruhua sij ni'yaj sij Señor Jesucristo, n̄i n̄iganj guiran' sij sayun x̄anga'. Ga'na' Señor.

²³ N̄i huin ruhuāj sisi gui'yaj Señor Jesucristo sinduj rian án re' aj. ²⁴ N̄i 'i ruhuāj ni'yā a ni é re', gui'yaj Cristo Jesús. Amén.

**Si-nuguan' Yan'anj Xanga'
Triqui, San Martín Itunyoso: Si-nuguan' Yan'anj
Xanga' (New Testament)**

copyright © 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: San Martín Itunyoso Triqui

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 31 Jan 2023 from source files
dated 29 Jan 2022

4be4034f-f0b9-59fa-84d1-c8a64bdef6d4